

Učňovské školství a jeho návaznost na potřeby trhu práce na Přerovsku.

Petr Vymazal, DiS.

Bakalářská práce
2007

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2006/2007

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petr VYMAZAL**

Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Flexibilizace vzdělávacího systému v návaznosti na reálné potřeby plynoucí z trhu práce na Přerovsku.**

Zásady pro vypracování:

Zpracování teoretické části týkající se dané problematiky – úvod, pojetí, historie, příčiny, východiska Praktická část – kvantitativní a kvalitativní metodologický výzkum Zpracování výsledků výzkumu, rozbor získaných dat a zhodnocení východisek

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

MATĚJŮ P., STRAKOVÁ J. a kolektiv. Nerovné šance na vzdělávání. Praha: Academica, 2006. ISBN 80-200-1400-4 WALTEROVÁ E. a kolektiv. Úloha školy v rozvoji vzdělanosti. Brno: Paido. 2004. ISBN 80-7315-083-2 KREBS V. a kolektiv. Sociální politika. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-86395-33-2 VEČEŘA M. Sociální stát (Východiska a přístupy). Praha: SLON, 1996. ISBN 80-85850-16-8 KELLER Jan. Soumrak sociálního státu. Praha: SLON, 2005. ISBN 80-86429-41-5 KONOPÁSEK Z. Estetika sociálního státu. Praha: GplusG, 1998. ISBN 80-86103-14-5 SBORNÍK z odborného semináře Univerzity J.E.Purkyně v Ústí nad Labem. Sociální stát a sociální ekonomie – hrozba, přežitek nebo příležitost? Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 2003. ISBN 80-7044-475-4

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Soňa Vávrová

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

23. února 2007

Termín odevzdání bakalářské práce:

25. května 2007

Ve Zlíně dne 23. února 2007

Ing. Jitka Chudárová
pověřená děkanka

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá učňovským školstvím a trhem práce. Práce rozebírá jejich vzájemnou propojenost a provázanost. První kapitola se zabývá sociologií vzdělávání. Druhá kapitola poskytuje přehled o historii, současnosti a budoucnosti učňovského školství. V kapitole třetí je věnována pozornost transformaci vzdělávacího systému, přesněji se tato část zabývá reformou odborného vzdělávání. Praktická část bakalářské práce analyzuje trh práce na Přerovsku. Praktická část obsahuje také návrhy řešení a opatření, které by mohli vést ke snížení nezaměstnanosti absolventů středních odborných učilišť v daném regionu.

Klíčová slova: sociologie vzdělávání, učňovské školství, reforma odborného vzdělávání, vyučení, trh práce, absolvent

ABSTRACT

The bachelor's thesis discusses about apprentice educational system and about labour market. The thesis is a discussion of their bilateral connection and cohesion. The first chapter discusses about sociology of education. The second chapter provides an overview of history, presents and future of apprentice educational system. In the third chapter is the focus of attention about transformation of educational system, more precisely this part discusses about reform of vocational education. The practical part of this bachelor's thesis analyse labour market of the Přerov district. The practical part also includes proposed solution and measures that could lead to reducing the level of unemployment graduates of vocational training schools in existing district.

Keywords: sociology of education, apprentice educational system, reform of vocational education, skilled workers, labour market, school leaver

„OSUD ČLOVĚKA JE PODMÍNĚN PŘEDEVŠÍM SOCIÁLNĚ. NIC JEJ NEPOZNAMENÁ TAK, JAKO PROSTŘEDÍ, DO NĚHOŽ SE NARODÍ A V NĚMŽ VYRŮSTÁ.“ (TOMÁŠ KATRŇÁK)

OBSAH

ÚVOD.....	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 SOCIOLOGIE VZDĚLÁVÁNÍ.....	11
1.1 VYMEZENÍ POJMU SOCIOLOGIE VZDĚLÁVÁNÍ	12
1.2 SOCIÁLNÍ DETERMINANTY VZDĚLANOSTNÍ DIFERENCIACE	13
1.3 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ ÚSPĚŠNOST VE VZDĚLÁVACÍM SYSTÉMU.....	14
1.3.1 Rodinné prostředí	14
1.3.2 Škola a školní selekce	15
1.3.3 Individuální dispozice ke vzdělání.....	15
1.3.4 Problematika jazykové komunikace	16
2 UČŇOVSKÉ ŠKOLSTVÍ.....	18
2.1 HISTORIE UČŇOVSKÉHO ŠKOLSTVÍ	20
2.2 SOUČASNOST UČŇOVSKÉHO ŠKOLSTVÍ	22
2.3 SMĚŘOVÁNÍ UČŇOVSKÉHO ŠKOLSTVÍ V BUDOUCNU	23
3 TRANSFORMACE VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVY	24
3.1 REFORMA ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ	24
3.1.1 Soustava vzdělávacích programů.....	25
3.1.2 Součásti vzdělávací reformy	27
3.2 SYSTÉMOVÝ PROJEKT PILOT S.....	29
3.3 PROJEKT KVALITA 1.....	31
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	35
4 ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI.....	36
4.1 DRUH VÝZKUMU	36
4.2 METODA VÝZKUMU.....	36
5 POTŘEBY TRHU PRÁCE NA PŘEROVSKU.....	37
5.1 CHARAKTERISTIKA A DEMOGRAFIE PŘEROVSKA.....	37
5.2 ANALÝZA TRHU PRÁCE NA PŘEROVSKU	39
5.3 NÁVRHY ZLEPŠENÍ UPLATNITELNOSTI ABSOLVENTŮ ŠKOL V SYSTÉMU UČŇOVSKÉHO ŠKOLSTVÍ.....	42
5.3.1 Možnosti zlepšení ze strany školské sféry	42
5.3.2 Možnosti zlepšení ze strany úřadu práce	44
5.3.3 Možnosti zlepšení ze strany zaměstnavatelské sféry	45

6	ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ, PROGNÓZA ZAMĚSTNANOSTI.....	46
	ZÁVĚR.....	47
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	48
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	50
	SEZNAM OBRÁZKŮ	52
	SEZNAM TABULEK.....	53
	SEZNAM PŘÍLOH.....	54

ÚVOD

V předkládané bakalářské práci se zabývám učňovským školstvím na Přerovsku a jeho návazností na potřeby trhu práce, a to z několika úhlů pohledu. V teoretické části vycházím především z poznatků sociologie vzdělávání, jejíž názory se snažím propojovat s problematikou učňovského školství, ale i problematikou trhu práce a jejich vzájemné propojenosti. Téma mě zaujalo možností náhledu do dané problematiky z pohledu státního, veřejného či soukromého sektoru. Jakým způsobem se jednotlivé sektory v rámci učňovského školství a jeho návaznosti na trh práce prezentují či jak v tomto vztahu pozitivně či negativně působí. Díky volbě tématu jsem se podrobně seznámil s připravovanou reformou odborného vzdělávání, kterou by v učňovském školství mělo dojít k rozsáhlým a zásadním změnám. Zajímavým zjištěním byla i existence již několik let probíhajících systémových projektů, které slouží jako přípravná a ověřovací fáze této reformy. A v neposlední řadě jsem mohl nastínit možnosti zlepšení vztahu učňovského školství a trhu práce, a to nejen v možnostech vzájemné spolupráce, ale i ve zlepšení uplatnitelnosti absolventů, kteří právě zakončí svou pouť vzdělávacím systémem získáním výučního listu.

V bakalářské práci, ve které se tedy zabývám učňovským školstvím a jeho návazností na trh práce, jsem se v první kapitole pozastavil nad sociologií vzdělávání a faktory ovlivňujícími uplatnění ve vzdělanostním systému. Z jakých sociálních vrstev pochází studenti v těchto typech škol, jaký má na ně vliv jejich sociální postavení, rodina a vztahy v ní, nerovnost ve společnosti či ekonomické a kulturní nedostatky a jiné vlivy na ně působící, jak minulé, tak i současné. Skutečnost, že sociální a rodinné prostředí a vzdělání rodičů nejvíce poznamenává budoucí výši dosaženého stupně vzdělání dětí, potvrzují mnohé studie. Následným dalším nejvýznamnějším činitelem je škola a její školní selekce. Mám za to, že rodina s nízkým či nižším stupněm dosaženého vzdělání rodičů nejvíce poznamenává vzdělanostní dráhu dětí, které v ní vyrůstají. Děti z těchto rodin často končí se stejným vzděláním jako jejich rodiče. Předpokladem je vzájemný vztah mezi rodiči a školou, ten je často velice volný až laxní. Dítě je, co se týče školy na všechno samo, rodiče překládají veškerou odpovědnost právě na školu a dítěti se nevěnují tolik, kolik by měli. Opakem je rodina s vyšším či vysokým stupněm vzdělání. V této rodině je vztah se školou spíše v rovině spolupráce. Rodiče svým dětem pomáhají a vedou je při přípravě do školy. Vzdělání svých dětí berou za svou odpovědnost.

Tento stav by se dal vysvětlit takto: Zatímco rodina s vyšším stupněm vzdělání bere školu a v ní získané vzdělání za samozřejmost a nezbytnost, bere ho jako důležitý předpoklad pro získání sociálního statutu a životního úspěchu, tak oproti tomu rodina s nižším stupněm vzdělání se na školu a vzdělání příliš nespolehá. Zaměřuje se na hmotné (materiální) statky a příjmy.

Druhou kapitolu bakalářské práce věnuji učňovskému školství, jak v rovině celostátní, tak i v místní rovině Přerovska. Kapitolu jsem rozdělil do několika částí dle vývoje učňovského školství od 2. poloviny 20. století, přes současnost až po výhled do budoucna, jakým směrem se bude nebo by měl tento typ vzdělávání ubírat.

Třetí kapitola se věnuje transformaci vzdělávací soustavy a v její podkapitolách podrobněji rozepisují reformu odborného školství, úvahy o jejím znění, změnách, přínosech a o její současné podobě. Dále se věnuji projektům, které si myslím, této práce přímo dotýkají a které jsou aplikovány jako určitý předvoj a příprava v rámci reformy odborného vzdělávání. Jedná se o projekty PILOT S a KVALITA 1.

Praktickou část bakalářské práce jsem zaměřil na analýzu a definování trhu práce na Přerovsku a jeho současných potřeb. Chtěl jsem zde nastínit možnosti rozvoje zdejšího trhu práce, možnosti zlepšení uplatnění žáků studujících na oborech středních odborných učilišť či nematuritních oborech středních odborných škol. Výsledkem praktické části je i zhodnocení a prognóza nejpravděpodobnějšího vývoje zaměstnanosti a potřeb trhu práce na Přerovsku v následujících letech.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SOCIOLOGIE VZDĚLÁVÁNÍ

Dříve než se začnu zabývat přímo tématem učňovského školství a jeho návazností na trh práce, rád bych se zamyslel nad různými pohledy sociologie na problematiku vzdělávání. V rámci podkapitol se chci zaměřit na definici sociologie vzdělávání a na vymezení faktorů ovlivňujících úspěšnost žáků ve vzdělávacím systému.

Mezi nejznámější sociology, kteří se zabývali či zabývají sociologií vzdělávání patří:

- Basil Bernstein
- Herbert Gintis a Samuel Bowles
- Ivan Illich

Každý z nich měl trochu jiné zaměření výzkumu či pohled na tematiku vzdělávání. V této části bych chtěl stručně nastínit jejich nejpodstatnější směřování jejich prací a názorů v sociologii vzdělávání.

Basil Bernstein

Britský sociolog, který se zaměřil na to, jak rodiny z různých sociálních vrstev komunikují s dětmi. Poukazoval na to, že rodiny v komunikaci s dětmi, používají omezený kód (je zde hodně nevyřčených předpokladů) a tím se pojí s určitým společenským prostředím. Dle Bernsteina platí, že rodiče z nižších sociálních vrstev nemají potřebu vysvětlovat dětem hodnoty a normy, že dětem pouze přikazují. Děti se tedy stávají méně zvědavými, protože nedostávají plné odpovědi. Při výuce ve škole si překládají projev učitele do své řeči, ale hodně poznatků jim tak uniká. Oproti tomu, vyšší vrstvy používají rozvinuté kódy. Komunikace v rodině není vázána na specifický, hmatatelný a viditelný kontext. Rodiče vysvětlují dětem hodnoty a normy (např. nejez cukroví, budeš mít zkažený zuby). Proto děti z nižších vrstev mají specifické problémy s učením a hůře si osvojují školní způsob komunikace. Jsou zvyklí na emocionální projev rodičů.

Samuel Bowles a Herbert Gintis

Původem byli z USA. Sociologové a zároveň i ekonomové, kteří se věnovali vzdělávání v americkém kapitalismu. Jejich smýšlení směřovalo k radikálnímu neoliberalismu (Understanding Capitalism). Jejich hlavní myšlenkou bylo, že moderní vzdělávání je odpověď na ekonomické potřeby kapitalismu. Školy vštěpují vzdělávání potřebné k začlenění do

kapitalistické ekonomiky a úcty k autoritám a kázní. Škola svými hierarchickými vztahy předjímá situaci na pracovišti. Školy legitimizují nerovnosti a místo toho aby se soustředily na všestranný rozvoj člověka, tak ho učí technické dovednosti, které bude potřebovat v práci. Žáci z nižších sociálních vrstev jsou cvičeni k poslušnosti, protože budou vykonávat nekvalifikovanou práci, naopak z vyšších vrstev vychovává k samostatnosti a díky tomu nerovnosti ve společnosti reprodukuje v čase.

Ivan Illich

Poukazoval na odškolení společnosti. Uvažoval nad podobnými myšlenkami jako Gintis a Bowles; kritizuje moderní ekonomický vývoj - lidé ztratili schopnosti samostatného jednání a ztrácejí své tradiční dovednosti. Vyjadřuje vztahy, že například zdraví se stává závislé na lékařích, vzdělávání na učitelích, zábavu poskytuje televize a obživu zaměstnavatelé. Škola zajišťuje dozor nad dětmi a striktní školní docházka zajišťuje eliminaci záškoláctví a potulování. Škola předává základní hodnoty společnosti a děti se učí pouze pasivní konzumaci neboli nekritickému přijímání společenského řádu. Skrytým poselstvím školy, pro děti tedy je, znát své místo a klidně sedět, a proto poukazuje na potřebu odškolnit společnost. Dle jeho myšlenky by lidé měli dostávat kupóny a v různých institucích rozptýlených po celé společnosti shánět vědomosti.

1.1 Vymezení pojmu sociologie vzdělávání

Pojem *sociologie* - je společenská věda zkoumající sociální život jednotlivců, skupin a společností. Jedná se nejen o nauku o společnosti, zabývá se sociálním životem a sociální interakcí. Zabývá se sociálním, což je každý jev se sociálními kořeny (např. co každému člověku vstřípí společnost výchovou či společenskými normami).

Pojem „*eruditio*“ - označuje sféru učení, vzdělání a učenosti, vztahuje se spíše k procesu předávání a získávání obsahů zvěčněné kultury neboli jazyka, vědění, umění atd.. V procesu vzdělávání převažuje informativní aspekt, z lat. *informatio* - výklad, poučení, kde si jedinec osvojuje soustavu znalostí a dovedností, jakož i metodu jejich získávání, které mají buď instrumentální, nebo kultivační povahu. V prvním případě jde především o osvojování soustavy vědeckých a technických vědomostí a návyků v druhém případě jde o osvojování těch prvků kultury, které nemají bezprostředně funkčně specifické určení, nýbrž se podílejí

na formování a kultivaci osobnosti věděním a poznáním. Vzdělání je úzce propojeno a neodlučitelně spjata s výchovou. (Alan, 1974, s. 29)

Pojem *educatio* neboli *vzdělávání* - zahrnuje vyučování a studium specifických vědomostí a též něčeho méně patrného, ale víc důležitého: odevzdávání poznání, dobrého odhadu a moudrosti. Jedním ze základních cílů vzdělávání je odevzdávat principy civilizace z generace na generaci. Cílem edukace je přenos myšlenek z jedné osoby na druhou. Problémy se současným vzdělávacím systémem obsahují: metodu doručení informací, jak zjistit jaké vědomosti vyučovat, použití a důležitost poskytovaných vědomostí a jak dobře si žáci uchovají přijaté vědomosti.

1.2 Sociální determinanty vzdělanostní diference

Každý jedinec prochází v průběhu svého života procesem socializace, který má zásadní vliv na jeho následný vývoj. Proces socializace jedince vedle integrativní (začleňovací) dimenze zahrnuje i dimenzi druhou – diferenciací (rozlišovací). Jedinci jsou socializováni v rozdílných sociokulturních prostředích, jsou připravováni na odlišné sociální a profesijní role, procházejí různými socializačními drahami, tj. jsou do společnosti integrováni na rozdílných „úrovních“. Tato diferenciací dimenze socializačního procesu má silný dopad na oblast vzdělávání. Již sama existence hierarchické struktury školského systému podmiňuje diferenciací populace podle úrovně a stupně dosaženého vzdělání, obecně tedy podle povahy a míry osvojených kulturních elementů (hodnot, znalostí, dovedností atd.). Je potřeba odhalovat zdroje a mechanismy, které podmiňují a ovlivňují diferenciací ve vzdělání a rozdílnost vyhlídek na vyšší vzdělání.

Jde především o následující aspekty:

- problém práva na vzdělání v souvislosti se selektivními mechanismy, které fungují jako jeden ze zdrojů vzdělanostní diference
- problém předpokladů vzdělání, který vystupuje především v souvislosti s diferenciací nadání
- problém vlivu primárního sociálního prostředí (především rodiny) na vzdělanostní možnosti, šance, aspirace apod.

- problém vlastního fungování školského systému jako diferenční a selektivní instituce

Tyto okruhy jistě nevyčerpají celou problematiku podmíněnosti vzdělanostní diferenciace. Vedle nich existuje řada dalších faktorů, o jejichž významu nelze pochybovat a které doplňují vymezený problémový rámec. Jedná se například o ekonomické faktory. (Alan, 1974, s. 32-35)

1.3 Faktory ovlivňující úspěšnost ve vzdělávacím systému

1.3.1 Rodinné prostředí

Prostředí do kterého se narodíme, ve kterém jsme neustále v interakci, se velkou měrou podepisuje téměř na celém našem životě. Rodina, jakožto primární socializační prostředí, podstatným způsobem určuje rovinu možného rozvíjení individuálních schopností jedince. Rodina tvoří určitý sociální systém a samo rodinné prostředí můžeme chápat jako specifickou subkulturu. Při posuzování ukazatelů „úrovně rodiny“ bychom neměli vycházet pouze z materiálního a věcného či sociálního hlediska, ale je důležité se zaměřit i na jednotlivé aspekty života rodiny s její soustavou životních hodnot, aspirací, cílů a postojů. Ty vytvářejí v podstatě hlavní zdroj vlivu rodiny na dítě. Jakým způsobem se rodina dítěti věnuje (např. hry s dítětem, učení, výchova, pomoc při školních povinnostech atd.), tím zásadně ovlivňuje jeho budoucí život.

Domnívám se, že neustále platí, že děti z lépe situovaných rodin mají mnohem vyšší pravděpodobnost, že jejich sociální a ekonomický status zůstane nezměněn i po osamostatnění se v dospělosti. Oproti tomu, to samé platí u dětí z méně dobře situovaných rodin, které v dospělosti nemají příliš dobré předpoklady pro změnu či zlepšení jejich sociálního a ekonomického statutu. Toto platí pro jakýkoli typ společenského zřízení. V našem případě předlistopadovou i polistopadovou společnost. Z našich autorů se uvedenou tematikou zabýval Alan (1974) a Matějů (1986), kteří poukázali na to, že v dřívější společnosti (společnost před rokem 1989) nebyl vliv sociálního postavení ve vzdělávání natolik velký jako ve společnostech v západní Evropě. Tato situace byla zapříčiněna z větší části hlavně díky politice, kterou v naší zemi ve vzdělávání udávala komunistická strana.

1.3.2 Škola a školní selekce

Škola má rozhodující vliv nejen na to, co budeme během svého života dělat, jak si budeme obstarávat obživu, ale také na to, jak budeme žít, jaká bude naše životní úroveň, k jaké sociální vrstvě budeme přináležet a nakolik se bude struktura společnosti z jedné generace na druhou reprodukovat. V míře vlivu, které působí vzdělání na postavení člověka ve společnosti se spousta autorů rozchází. Zatímco například autor Jencks (1972) tvrdí, že vzdělání ovlivňuje společenské postavení asi jen ze dvou pětín, tak oproti němu Illich (2001) má názor, že vzdělání je se společenským postavením plně spjato a svázáno.

Vzdělání je tím, co vymezuje pozici člověka na trhu práce. Jinými slovy určuje sociální stratifikaci společnosti a to nejen, co se týče materiální podstaty, ale i podstaty nemateriální, do které spadají soubory názorů, postojů, pravidel a zvyků, tedy určitého chování. (Katrňák, 2004, s. 19)

Škola přebírá úlohu rodiny, již hrála v reprodukci sociálního postavení v tradičních společnostech. Zatímco dříve rozhodnutí o tom, jak člověk bude žít a k jakému společenskému stavu bude patřit, bylo plně v rukou rodičů, v dnešní společnosti je selekce prováděna spíše na úrovni vzdělanostního systému. Ve škole se rozhoduje o tom, kdo skončí s výučním listem a bude předurčen pro dělnickou profesi, kdo získá středoškolské vzdělání a stane se úředníkem nebo kdo získá vysokoškolský diplom a bude vykonávat vysoce odbornou profesi. (Katrňák, 2004, s. 21)

Vzdělanostními rozdíly jsou především rozdíly sociální. Škola uděluje tituly, které na celý život odlišují jejich nositele od těch, kteří je nezískali. Předurčuje tak jedny ke společenskému úspěchu a druhé sociálně diskvalifikuje. Samozřejmě, že na toto tvrzení se můžeme brát jako tvrzení relevantní. Nikde není napsáno, že získání titulu zaručuje jeho nositeli úspěšný život a naopak nezískání titulu, že dotyčného člověka nečeká v životě nic dobrého.

1.3.3 Individuální dispozice ke vzdělání

Jedná se o individuální rozdíly mezi jedinci, ty odlišují biopsychické vlastnosti, které zásadním způsobem podmiňují schopnost reagovat na podněty zvenčí, přijímat je a vyrovnávat se s nimi. Tyto dispozice neboli předpoklady jsou z větší části vrozené, určené dědičností a je otázkou nakolik je jejich působení podmíněno vlivem prostředí. Dědičností získáváme určité rysy psychických vlastností, jež jsou rozhodující pro školní výkon či eduka-

bilitu. V širším pojetí mluvíme o *schopnostech*, které vytvářejí předpoklady určitého chování a učení. V užším pojetí mluvíme o *nadání*, což je soubor vloh, jako předpoklad k úspěšnému rozvíjení schopností, nejčastěji používáno ve spojení s jedinci podávajícími nadprůměrné výkony při tělesné a duševní činnosti.

Nejpodstatnější součástí předpokladů vzdělání je, dle mého názoru, *intelligence*. Psychologové vytvořili tři základní definice inteligence:

- jde o poznávání nebo také intelektuální schopnost jako odlišení od jiných více emocionálních vlastností člověka.
- je to všeobecná vlastnost projevující se ve všech typech intelektuálních procesů a netýká se pouze jediného typu schopností.
- bývá z velké části vrozená, geneticky určená a pouze v menší míře bývá ovlivněna zkušenostmi nebo prostředím.

Výše inteligence může být měřena inteligenčním kvocientem neboli IQ. Za neméně důležitou považuji emoční inteligenci (EI), ta je definována jako souhrn emočních dovedností, které nám pomáhají být šťastní a žít harmonicky se svým okolím. Míra emoční inteligence v podstatě určuje, jak dokážeme v životě využít svých znalostí a dovedností. Rozvíjíme ji průběžně celý život a se získanými zkušenostmi roste. Emoční inteligence není protikladem běžné inteligence, není brána jako převaha rozumu nad emocemi – je to jedinečný průsečík obou. Prokázalo se, že mysl, emoce a tělo nepracují odděleně, ale působením biologických procesů jsou naopak úzce propojeny (Goleman, 1997).

1.3.4 Problematika jazykové komunikace

Užívání jazyku a jazykové komunikace je v mnoha směrech významnou součástí socializace, výchovy a vzdělávání. V samotném procesu socializace má jazyk stěžejní význam. Dítě si osvojuje jazyk prostřednictvím společenského, kulturního prostředí, ve kterém se nachází. Zejména v rodině si dítě osvojuje jazyk nejen jako systém, ale především jako určitý sociálně specifikovaný jazykový kód. V rámci osvojování jazyka jedinec přejímá normy a hodnoty, přejímá vzory a strategie chování, emocionálně neverbální reakce, či souvislosti určitých sociálních rolí. V jazyce se tedy v jistém smyslu kumuluje sociokulturní charakter prostředí, kterého je dítě součástí. Působení odlišného sociálního a rodinného prostředí je taktéž příčinou odlišné lingvistické kapacity dětí, které si posléze přenášejí

jazykové zkušenosti i do školy. Převážná část výchovy a vzdělávání ve škole má verbální charakter, tedy probíhá hlavně jazykovou komunikací. Vzhledem k tomu, že pedagogická komunikace, jako základ vzdělávání a učení, je podmíněna úrovní jazykových kompetencí žáka, může se stát rozdílná sociálně podmíněná úroveň jazykové kapacity žáka významným zdrojem školního úspěchu či neúspěchu, a tím také směřováním jeho vzdělávacích šancí, a to nezávisle na jeho inteligenci. Zjednodušeně, děti, které si dříve osvojily jazyk, obdobný jazyku školy, mají méně výchovných a vzdělávacích potíží než děti, jejichž mateřský jazyk je odlišný a je v podstatě školou modifikován. (Alan, 1974)

2 UČŇOVSKÉ ŠKOLSTVÍ

Ve své bakalářské práci využívám pojmu "učňovské školství". Tento pojem sice nemusí odpovídat současné legislativě, neboť vzdělávací obory zakončené výučním listem nemusí být nutně poskytovány v rámci středních odborných učilištích (dále SOU). Mohou být zařazeny do nabídky kterékoli střední odborné školy (SOŠ), která doloží, že má k poskytování tohoto stupně vzdělání potřebná oprávnění.

Při výběru střední školy či učiliště je dobré si uvědomit výhody i nevýhody studia na jednotlivých typech tohoto stupně vzdělávání .

Volba střední školy či učiliště patří v životě k zásadním rozhodnutím. Konečné rozhodnutí ovlivňuje zájem o studium na určité škole, předpoklady ke studiu, výsledky ze základní školy, motivace, inspirující příklad a názor rodičů, vliv sociálního prostředí ekonomické, společenské či náboženské vlivy a další. Je přitom velmi důležité zvolit tu správnou školu, odvíjet se od toho bude budoucnost dítěte. Nikoli nedostatek studijních předpokladů, ale i špatná volba střední školy či učiliště může být hlavní příčinou neúspěchu u přijímacích zkoušek. Je proto velmi dobré rozmyslet si, co je pro dítě optimální. Někdy mohou být na škodu velké ambice rodičů a přeceňování dítěte, někdy naopak momentální nápad jít na tu a tu školu, která se v zápětí ukáže jako nevhodná a odkud se pak bude těžko přestupovat jinam. Současným trendem je jednoznačně maturitní studium - pokračuje v něm více než 65 % všech absolventů základní školy a jejich počty se každoročně zvyšují (Matějů, 2006). Na trhu práce rozhoduje flexibilita a uchazeči, kteří nemají maturitu, jsou oproti ostatním velmi znevýhodněni. Otázkou je jestli je to i nadále pravdou a v jakém smyslu se o znevýhodnění dá uvažovat.

Výběr typu školy předurčuje přístup k dalšímu vzdělání a jeho zaměření, pracovní kariéru a následně společenské a ekonomické postavení jednotlivce, a tedy formuje společensko-ekonomické nerovnosti budoucí dospělé populace. Hlavním cílem učňovského školství neboli vzdělávání na středních odborných učilištích je příprava absolventů na praxi. Učňovské školy se právě proto liší od středních škol s maturitou nižší intelektuální náročností studia a mnohem větším důrazem na manuální profesní dovednosti. V české společnosti se

často vedou debaty, že učiliště představují nejvhodnější vzdělávací příležitost pro absolventy základních škol, kteří nemají dostatečné kompetence ke studiu na středních školách s maturitou. Otázkou je, jestli mezi těmito žáky stále není až příliš velký počet žáků, kteří vlastní vhodné kompetence ke studiu na středních školách s maturitou. V posledních letech zájem o tento typ škol mezi žáky končící povinnou základní školní docházkou neustále klesá. A to hlavně z důvodu, že specifická míra nezaměstnanosti absolventů učilišť dlouhodobě dosahuje v určitých oborech velmi vysokých hodnot, které vynikají obzvláště s mírou nezaměstnanosti absolventů ostatních typů středních škol. Festová (2004) uvádí, že specifická míra nezaměstnanosti absolventů učilišť v roce 2004 byla 23,2% a v některých učňovských oborech byla ještě výrazně vyšší. Pro srovnání, u čerstvých absolventů SOŠ s maturitou byla míra nezaměstnanosti 15% a u gymnazistů pouhých 6,1%. Avšak tato situace se v posledních letech postupně mění a naopak absolventů středních odborných učilišť začíná být v určitých oborech nedostatek. Jedná se zejména o obory dělnického zaměření.

Aspekty učňovských škol, nad kterými vede odborná veřejnost nejrozsáhlejší diskuse a výměny názorů o funkcích a přínosech tohoto stupně vzdělávacího systému:

- účinnost - jak je plněna funkce přípravy na trh práce a i příprava na další vzdělávání
- prostupnost – do jaké míry vstup do tohoto typu vzdělávacího systému „determinuje“ určuje další vzdělávací možnosti
- svoboda volby – nakolik je odborné vzdělávání dobrovolné a nakolik vynucené nedostatečnou nabídkou jiného typu škol
- sociální spravedlnost – míra meritokratičnosti „odbornosti“ daného vzdělávacího systému
- negativní sociální a školní klima - vyšší výskyt prevalence sociálně-patologických jevů (např. užívání návykových látek, šikana)
- ekonomická efektivita a návratnost investic do vzdělávání – výběr tohoto typu vzdělání může vést k pomalejšímu ekonomickému růstu jedince

(Matějů, 2006, s. 247 - 248)

V souhrnu existuje mnoho indicií se domnívat, že v ČR existuje převis nabídky učňovského vzdělání nad poptávkou. Opak je pravdou. Vysoká nezaměstnanost absolventů učilišť je zřejmě kombinací různých efektů. Asi za hlavní efekty ovlivňující nezaměstnanost absolventů učilišť můžeme pokládat:

- nedostatečnou flexibilizaci učňovského vzdělávání
- prostorový nesoulad mezi nabídkou a poptávkou v dané oblasti
- nízká mobilita
- nízké finanční ohodnocení firem nepřevyšující výši státních sociálních dávek

(Matějů, 2006, s. 223)

V roce 2002 žilo v ČR 43% dospělých (26-64 let), kteří ukončili svou vzdělávací dráhu právě střední školou bez maturity. V posledních letech dochází k postupnému snižování podílu osob, kteří ukončí vzdělání tzv. výučním listem

V roce 2002/03 působilo na území ČR 555 středních odborných učilišť, popř. odborných škol, které nabízely středoškolské studium bez maturity. Jejich podíl na celkovém počtu SŠ od poloviny 90. let sice poměrně poklesl, v posledních pěti letech se však tento pokles zastavil. Do nematuritního studia je přijímána zhruba jedna třetina z celkového počtu nově přijatých žáků na střední školy a navzdory světovým společenským a ekonomickým trendům, směřujícím ke zvyšování vzdělanostní úrovně obyvatelstva, se tento podíl v posledních letech příliš nemění. Nejvíce žáků (21%) je přijímáno do oborů zabývajících se gastronomií, hotelnictvím a turismem. Druhý největší podíl (18%) zaujímají žáci, kteří nastupují do oborů strojírenských. (Matějů, 2006, s. 105 - 106)

2.1 Historie učňovského školství

V této části chci stručně nastínit historii učňovského školství v České republice. Snažím se nahlédnout do vývoje učňovského školství v obdobích od 50. let do 70. až 80. let 20.století.

Od 50. let 20. stol. se začal zvyšovat počet obyvatelstva, kteří měli ukončeno vzdělání výučním listem. Bylo to období poválečného růstu a obnovy všeho, co bylo během války zdevastováno. Tento početní růst byl vyvolaný hlavně nástupem, v té době, vyspělých forem socialistického hospodářství. Asi nejdůležitější sférou, kterou bylo nutné znovu nastartovat byl průmysl. Jak tato sféra rostla čím dál více, tím pádem potřebovala, čím dál většího počtu kvalifikovaného dělnictva z řad občanů státu. Důsledkem byla profesionalizační a vzdělávací tendence dělnictva, která představovala do budoucna progresivní trend. Pro zmínku, zatímco v roce 1956 nastoupilo do učebních míst 35,2% 15ti leté mládeže, v roce 1967 to bylo již 53,3%. (Alan, 1974)

V 70. a 80. letech 20. století zažil systém učilišť velký rozvoj. Asi hlavním důvodem byla skutečnost, že industriálně založené socialistické hospodářství bylo nedostatečně vybavené kapitálem a technologiemi, a proto bylo zapotřebí se do velké míry spolehnout na manuální práci, velkého počtu, odpovídající vzdělané pracovní síly. Významnou roli v rozvoji učilišť v té době hrála komunistická ideologie, která oslavovala manuální práci a dělnickou třídu. Skupina vyučených byla v naší společnosti vlastně nejvyspělejší a nejrozšířenější částí. Převážná většina vyučených pocházela z rodin dělníků. Vyučení byli silně zastoupení především ve vyspělých industrializovaných oblastech, větších a velkých městech. Tuto skupinu tvořili především muži, i když i „ženská složka“ nebyla, hlavně v té době mladší generaci, malá. Skutečnost, že lidé s vyučením dosahovali poměrně vysokých průměrných příjmů a že také počet dětí v jejich rodinách byl poměrně nízký (jenom asi 25% měly 3 a více dětí), se promítal do vcelku solidní životní úrovně jejich rodin. V jistém smyslu lze říci, že se rodiny, kde rodiče měli ukončené vzdělání výučním listem, vyznačovaly značně vykrystalizovanými vztahy a od ostatních rodin odlišným životním stylem. Pokud jde o sociální kontakty, projevovala se v této skupině intenzivní „skupinová uzavřenost“ založená na velmi rozšířeném uzavírání recipročních sociopreferečních kontaktů. Na základě preferencí při výběru manželského partnera lze říci, že samo vyučení neplnilo pouze profesionalizační funkce, nýbrž mělo i velmi výrazný sociokulturní charakter. Hrál významnou integrativní roli (převažoval typ homogamního manželství), což mělo dopad na konstituování kulturní a sociální povahy dělnické třídy. Ovšem naznačovalo, že ani v rámci školského systému nebylo možné cíle tohoto typu vzdělání redukovat na plnění profesionalizačních a kvalifikačních funkcí. (Alan, 1974)

2.2 Současnost učňovského školství

Dle mezinárodních výzkumů OECD se v České republice v současné době vychovává v rámci zemí OECD nejvíce lidí na odborných školách a učilištích. Ty jim však dle těchto výzkumů nedávají znalosti nezbytné pro úspěch v moderní ekonomice: logické myšlení, všeobecný přehled, schopnost poznat podstatné věci a hlavně větší flexibilitu. Tato situace je zapříčiněna hlavně špatně nastaveným školským systémem, kdy je do odborných či učňovských škol posíláno příliš velké množství dětí, které nedostávají kvalitní vzdělání. V učňovském školství je zapotřebí reformy, která se v současnosti připravuje. Učňovské školství se v současnosti potýká s nedostatkem finančních prostředků a často s nevyhovujícími zastaralými učebními pomůckami. Vyskytuje se i nesouhlas s názorem, že by pedagogové neměli zkušenosti z výrobních podniků či řemesel. Také prý nelze jednoznačně tvrdit, že vybavení středních odborných učilišť je na úrovni 70. let - některá prý mají modernější vybavení než podniky. Mám názor, že se jedná spíše o jednotlivé školy.

Nároky na strukturu učiva z pohledu zaměstnavatelů neustále stoupají, oproti tomu kvalita nastupujících absolventů několik let klesá. Je to zapříčiněno výše zmíněnými nedostatky. Učňovské školství dlouhodobě skomírá. Celý systém učňovského školství doplácí na atmosféru ve společnosti: řemesla jsou u nás neprávem degradována, opomíjena, takže se na učňovské školy hlásí jen ty nejméně nadaní žáci, kteří se neuplatní jinde. Některé podniky, které nejvíce zaměstnávají absolventy středních odborných škol již pochopily, že bez investic do učňovského školství a bez přímého podílu na tvorbě učebního plánu budou časem shánět pracovní sílu čím dál hůř. Za současný největší problém SOU, lidově řečených „učňáků“, pokládám jejich neatraktivnost a negativní názor na ně ve společnosti. Počet zájemců o studium na SOU se od roku 1989 neustále snižuje, a co je hlavní, počet absolventů neodpovídá poptávce ze strany zaměstnavatelů. V posledních letech začíná být situace neuspokojivá zvláště v průmyslu, kde nejméně 80% firem začíná pociťovat nedostatek kvalifikovaných pracovníků. Jedná se zejména o obráběče kovů, mechaniky technology, konstruktéry, zámečníky, nástrojáře a jiné dělnické profese.

Řešení současného stavu snad tedy přinese dlouhodobě připravovaná reforma odborného vzdělávání, do které spadá i učňovského školství. Hodně by měly napovědět o kvalitách této reformy systémové projekty PILOT S a KVALITA 1, které jsou detailněji i s Reformou odborného vzdělávání popsány v kapitole 3. Nejsou to jediné projekty, které v rámci reformy odborného vzdělávání v současnosti probíhají.

2.3 Směřování učňovského školství v budoucnu

Do budoucna se v učňovském školství počítá s největší reformou za posledních několik desítek let. Současných 800 oborů by se mělo zredukovat na pouhých 200 oborů. V rámci učňovského vzdělání by to mělo být asi 85 oborů. V příloze II přikládám část nové podoby soustavy učebních oborů, která je součástí připravované reformy odborného školství. Nová soustava učebních oborů by měla zjednodušit diferenciaci těchto oborů a zlepšit uplatnitelnost absolventů na trhu práce. A co je také hlavní změnou, že do učebních plánů a osnov jednotlivých učebních škol by se měly mnohem větší měrou zapojit tzv. „sociální partneři“ neboli firmy a podniky, tak aby výuka na těchto školách byla pro studenty mnohem přínosnější a praktičtější. Propojenost firem či podniků se školami této úrovně v současnosti již sice probíhá, ale jsou to pouze jednotlivé případy. Např. Třinecké železářny či Škoda Auto, která nastartovala projekt IQ Auto, v němž propojuje zájmy výrobců aut i automobilových komponentů, středních odborných škol a učilišť a úřadů práce. Smyslem tohoto projektu je usměrnit a podpořit výchovu učňů a studentů podle potřeb jejich budoucích zaměstnavatelů. Taktéž v současnosti probíhá projekt PILOT S (viz. podkapitola 3.2) Reforma také počítá se změnou konečného hodnocení studentů, s novým zadáváním závěrečných zkoušek. Každý učeň či absolvent střední odborné školy na konci studia povinně nastoupí na tříměsíční praxi do firmy a až poté získá výuční list. Výuční listy by měly vydávat přímo podniky, které budou mít od Ministerstva školství certifikát na jejich vydávání. Podniky budou zároveň motivovány tím, že nebudou muset za žáka platit zdravotní a sociální pojištění. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT ČR) v současné době pracuje na rámcových vzdělávacích programech, podle kterých by si následně měly střední odborné školy a učiliště vytvářet vlastní školní vzdělávací programy (psát vlastní osnovy), tedy podobně, jako je tomu už nyní na základních školách. V těchto plánech by tedy jednotlivé školy mohly více promítnout požadavky a potřeby daného regionu, ve kterém se nacházejí. Učební plán na těchto školách by se tedy úzce specializoval na potřeby trhu práce daného regionu, ale zároveň by studenti neztratili všeobecný základ učiva potřebný pro uplatnění se v jiné profesi či při rekvalifikaci. Například učební obor zedník by se měl spojit s obory Zedník, Obkladač, Kamnář a Štukatér. To by mělo zajistit absolventovi rozmanitější uplatnění na trhu práce a zároveň schopnost snadněji měnit svou specializaci.

3 TRANSFORMACE VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVY

O transformaci vzdělávací soustavy nemůžeme uvažovat pouze jako o izolované změně samotného školského systému. Reforma vzdělávací soustavy je vždy součástí širší ekonomicko-sociální reformy. Změny, které jsou ekonomické, sociální či politické povahy nejen vyvolávají, ale i determinují směr a tempo proměn vzdělávacího sektoru. Podmínkou úspěšné reformy odborného vzdělávání je i zapojení výzkumů a přípravných projektů, ze kterých využíváme získané výsledky pro strategické rozhodování. V současnosti otevřel prostor pro postupnou transformaci vzdělávací soustavy, cílů a obsahu vzdělávání neboli kurikula zákon č. 561/2004 o předškolním, základním, středním a vyšším odborném vzdělávání (školský zákon), který vstoupil v platnost v lednu 2005. Zavedl novou soustavu vzdělávacích programů a umožnil, aby si školy mohly vytvářet vlastní školní vzdělávací programy. Jedna ze součástí transformace vzdělávací soustavy je reforma odborného vzdělávání, kterou podrobněji rozeberu v následující podkapitole.

3.1 Reforma odborného vzdělávání

Reformu připravuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Národním ústavem odborného vzdělávání. Podílí se na ní i Hospodářská komora a mnohé firmy, organizace a instituce. Reforma vzdělávání neznámá pouze jiný způsob vytváření a schvalování učebních dokumentů. Kurikulární reforma znamená především změnu priorit ve vzdělávání: mělo by se více zaměřit na osobní rozvoj žáků a osvojování klíčových kompetencí, na přípravu žáků k smysluplnému osobnímu životu, zlepšení jejich uplatnitelnosti na pracovním trhu a ve společnosti, na přípravu k celoživotnímu učení. Proto důležitým cílem je zvládnutí dovedností učit se, získávat, zpracovávat a využívat informace a používat získané vědomosti pro řešení různých pracovních a životních situací, problémů a úkolů.

Cíle kurikulární politiky:

- Příprava žáka na osobní a pracovní život v 21. století, na nové a měnící se požadavky na člověka jako občana i jako pracovní sílu,
- modernizace a zkvalitnění vzdělávání, používání vyučovacích metod a forem vedoucích k rozvoji žádoucích kompetencí žáků,

- zvýšení uplatnitelnosti na trhu práce,
- podpora celoživotního učení,
- posílení autonomie škol,
- zlepšení transparentnosti vzdělávání.
- odklon od encyklopedičnosti

3.1.1 Soustava vzdělávacích programů

- **na státní neboli centrální úrovni** – V České republice existuje: Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy (RVP)

Národní program vzdělávání – je základním strategickým kurikulárním dokumentem, který rozpracovává vzdělávací politiku státu, tj. cíle, obsah a prostředky vzdělávání vymezené školským zákonem. Zpracovává ho MŠMT a schvaluje Parlament.

Rámcové vzdělávací programy (RVP) - jsou pedagogické dokumenty s celostátní platností, které stanovují cíle vzdělávání a vzdělávací obsahy neboli učivo nezbytné pro jejich dosažení, pravidla pro tvorbu školních vzdělávacích programů a základní podmínky výuky. Jsou závazné pro tvorbu školních vzdělávacích programů, což neznamená, že se podle nich bude vyučovat; vyučovat se bude podle školních vzdělávacích programů. Rámcové vzdělávací programy vymezují minimální požadavky na vzdělávání, závazné pro všechny školy v určitém oboru. Školy mají možnost rozpracovat je tvůrčím způsobem do vlastních vzdělávacích programů tak, aby odpovídaly jejich podmínkám a potřebám v dané lokalitě. Na dosažení stanovených cílů reformy budou mít rámcové vzdělávací programy zásadní vliv. RVP jsou vytvářeny pro jednotlivé obory vzdělání a všechny vzdělávací stupně, tj. pro předškolní, základní a střední vzdělávání. Rámcové vzdělávací programy vydává MŠMT po dohodě s příslušnými ministerstvy a s dalšími sociálními partnery.

RVP se dělí na dvě hlavní skupiny:

- RVP pro obory vzdělání kategorie **H**, vypracované pro střední vzdělání s výučním listem. Ve své práci se zabývám učňovským školstvím, a tedy právě obory kategorie H.
- RVP pro obory vzdělání kategorie **M, L**, vypracované pro střední vzdělání s maturitní zkouškou

- **na regionální úrovni** – školní vzdělávací programy

Školní vzdělávací program (ŠVP) - jedná se o pedagogický dokument podle kterého se bude vyučovat a zajišťovat výchova a vzdělávání žáků v konkrétní škole. Vyjadřuje pedagogickou koncepci školy, která zohledňuje místní podmínky výuky, možnosti současného a perspektivního uplatnění žáků na pracovním trhu v regionu, vzdělávací schopnosti, potřeby a zájmy žáků, jejich rodičů, zaměstnavatelů a opírá se také o dlouhodobý záměr regionálního rozvoje. Školní vzdělávací programy si zpracovávají školy samy. Každá škola bude tedy mít svůj vlastní vzdělávací program (jeden nebo více podle vzdělávací nabídky). Na rozdíl od stávajících učebních dokumentů nebo RVP nebudou ŠVP schvalovány ani MŠMT, ani krajskými či jinými úřady. Školní vzdělávací program schvaluje a vydává ředitel školy. Výrazně se tak posiluje pedagogická autonomie škol i jejich odpovědnost za vzdělávání. To ovšem neznamená, že o cílech a obsahu vzdělávání (učivu) budou rozhodovat pouze samy školy. ŠVP musí být zpracován v souladu s RVP, který také stanoví pravidla pro tvorbu školních vzdělávacích programů a jejich podobu. Soulad ŠVP s příslušným RVP bude kontrolovat Česká školní inspekce. Kvalitu ŠVP bude moci kontrolovat i samotná veřejnost, v tomto případě zastoupená rodiči, žáky, zaměstnavateli a jinými zájemci, neboť ŠVP musí škola podle zákona zveřejnit. Podle ŠVP musí škola zahájit výuku nejpozději do dvou let od schválení příslušného RVP.

Tvorba školního vzdělávacího programu

Tvorba nových ŠVP je a bude pro školy nelehký úkol, neboť konstrukce rámcových vzdělávacích programů, a tedy i programů školních, je budována na cílech vzdělávání, zatímco dosud se vycházelo z obsahu učiva. Pomoc při tvorbě ŠVP bude poskytovat manuál Metodika tvorby školních vzdělávacích programů SOŠ a SOU. Uvažoval jsem, že bych tento manuál nebo ukázkou vypracovaného ŠVP přiložil k bakalářské práci do přílohy, ale pracovní verze těchto dokumentů jsou obsáhlejší než celá bakalářská práce, a tak zde aspoň uvedu strukturu ŠVP a zdroj, kde je možné manuál v celkovém provedení shlédnout (Metodika tvorby školních vzdělávacích programů SOŠ a SOU, 2005).

Struktura školního vzdělávacího programu

Při tvorbě ŠVP vychází škola ze struktury uvedené v rámcovém vzdělávacím programu daného oboru vzdělání. Jednotlivé části struktury na sebe navazují a vymezují požadovaný obsah dokumentu, který škola zpracuje podle podmínek a záměrů svého postoj. Jednotlivé části struktury se dále ještě člení a v manuálu je podrobně vše rozepsáno, tak, aby školy měly co nejvíce usnadněnu tvorbu svých ŠVP.

Struktura ŠVP:

- úvodní identifikační údaje
- profil absolventa
- charakteristika vzdělávacího programu
- učební plán
- učební osnovy nebo vzdělávací moduly
- popis způsobu rozvoje klíčových kompetencí a začleňování průřezových témat a návrhů
- popis materiálního zajištění výuky v daném ŠVP a oboru vzdělání
- charakteristika spolupráce se sociálními partnery při realizaci daného ŠVP

3.1.2 Součástí vzdělávací reformy

Nezbytnou součástí reformy je:

- **Nová soustava oborů vzdělávání**

Tvorba rámcových vzdělávacích programů je přímo spjatá s novou soustavou oborů vzdělání, neboť nové RVP jsou vytvářeny pro nové konkrétní obory vzdělání. Cílem nové soustavy je těsnější propojenost s trhem práce a s připravovanou Národní soustavou klasifikací, tak, aby byla jednodušší a přehlednější. Měla by se jí odstranit shodnost některých oborů, které se liší pouze označením. Zavedení nových oborů nemá být jednorázové. Počítá se s tím, že bude zaváděna postupně a každoroční aktualizací vládního nařízení o soustavě oborů vzdělání v základním, středním, a vyšším odborném vzdělávání, tak bude postupně nahrazovat obory starší dobíhající soustavy. Současný návrh nové soustavy tak zahrnuje 193 oborů vzdělání, jak učebních, tak studijních. Z tohoto počtu by mělo být 85 oborů učebních.

▪ Národní soustava kvalifikací

Rozvoj soustavy je pokládán za prostředek propojení počátečního a dalšího vzdělávání a uznávání výsledků učení. Vzniknou popisy kvalifikací, kvalifikační standardy, které spolu se standardy pro zjišťování úrovně dosažené kvalifikace povedou k větší transparentnosti a srovnatelnosti kvalifikací v domácím i mezinárodním kontextu. V současnosti probíhá v rámci přípravy NSK projekt: Rozvoj Národní soustavy kvalifikací podporující propojení počátečního a dalšího vzdělávání, který byl připraven odborem koncepce vzdělávací soustavy a dalšího vzdělávání MŠMT ve spolupráci s Národním ústavem odborného vzdělávání.

Cílem je vytvořit systémové prostředí, které bude podporovat:

- srovnatelnost výsledků učení dosažených různými formami učení a vzdělávání, umožňující uznávání skutečných znalostí a dovedností nezávisle na způsobu jejich získání,
- srovnatelnost kvalifikačních úrovní v ČR a v EU,
- přenos požadavků světa práce do vzdělávání,
- veřejnou informovanost o všech celostátně uznávaných kvalifikacích.

Základními jednotkami budou kvalifikace, které se budou dělit do dvou typů:

Úplná kvalifikace - způsobilost vykonávat určité povolání; zpravidla je spojena s dosažením příslušného stupně vzdělání (např. instalatér, cukrář, kadeřník, hotelnictví).

Dílčí kvalifikace – způsobilost vykonávat určitou pracovní činnost nebo několik pracovních činností, které dávají možnost pracovního uplatnění. (např. montáž a opravy plynových zařízení, výroba zmrzlin, tvorba dámských účesů).

Prostřednictvím úplných i dílčích kvalifikací budou formulovány požadavky světa práce na vzdělávací sféru. NSK tak bude působit jako spojovací most mezi trhem práce a vzděláváním.

▪ Hodnocení výsledků vzdělávání

Velká pozornost se věnuje i vytvoření nového systému a nástrojů pro hodnocení výsledků vzdělávání, do něhož spadá: vytvoření hodnotících standardů, nového systému závěrečných a maturitních zkoušek, zjišťování a certifikace informálního vzdělávání (získaného jinde než ve škole). V současnosti nejvíce probíranou změnou je zavedení nových maturitních zkoušek „státní maturita“, kterou se ovšem zatím nedaří zařadit do současného systému středního vzdělávání. Termín zavedení se neustále oddaluje, posledním udávaným datem je rok 2010. Když si představím, že už mě na střední škole doslova strašili, že budu muset v roce 2002 skládat státní maturitu, tak je otázkou, zda je nově uváděné datum zavedení státních maturit opravdu posledním.

Pro mou práci je podstatnější současná intenzivní příprava na standardizaci závěrečných zkoušek v tříletých učebních oborech. Současně s tímto, se tvoří podmínky pro aktivní zapojení sociálních partnerů (zaměstnavatelů, firem, podniků) do hodnocení výsledků vzdělávání v těchto oborech. Nový systém hodnocení výsledků vzdělávání je cílem systémového projektu Kvalita 1 (viz. podkapitola 3.3. Projekt KVALITA 1).

3.2 Systémový projekt PILOT S

Projekt Pilot S je jedním ze systémových projektů MŠMT ČR, který se uskutečňuje s finanční podporou Evropské unie a státního rozpočtu. Podobné projekty jsou také na základních školách a gymnáziích (Pilot Z a Pilot G); vedle nich existují i další projekty, např. Kvalita 1, NSK, VIP či UNIV. Realizace projektu Pilot S byla schválena ministryní školství, mládeže a tělovýchovy v březnu 2005, jeho ukončení bude v roce 2008. Prvním krokem k realizaci projektu bylo výběrové řízení pilotních škol. Projekt byl oficiálně představen a jeho zahájení v praxi odstartovalo konferencí pro ředitele pilotních škol, zástupce krajských orgánů, České školní inspekce a odboru základního, středního a vyššího odborného vzdělávání MŠMT 20. června 2005.

Projekt, který jak jsem již zmínil, je z části financovaný z Evropského sociálního fondu, který má pomoci s reformou středního odborného školství. Jeho plný název je: Tvorba

a ověřování pilotních školních vzdělávacích programů na vybraných SOŠ a SOU. V současnosti se na 30 středních odborných školách testuje vyučování žáků 1. ročníků dle školních vzdělávacích programů (dále ŠVP), které si jednotliví učitelé zpracovali na základě rámcových vzdělávacích programů připravených v Národním ústavu odborného vzdělávání. V tomto projektu jsou zapojeny střední odborné školy ze všech krajů ČR. Škodou je, že do tohoto projektu není zapojena žádná škola z Přerovska. Jde tedy o školy, které poskytují nejen maturitní vzdělání, ale hlavně i vzdělání zakončené výučním listem, kterému se věnují v této práci. Celkem bylo vytvořeno 51 školních vzdělávacích programů ve 24 oborech. V tomto i příštím roce budou školy podle svých vzdělávacích programů učit a zjišťovat přitom, zda se osvědčují a přinášejí očekávané výsledky. V rámci tohoto projektu absolvovali pedagogové těchto vybraných škol cyklus seminářů, který jim měl pomoci pochopit modernizaci vzdělávání s důrazem na rozvíjení klíčových kompetencí a pomoci jim připravit se na tvorbu vzdělávacích programů. Školy si taktéž měly provést analýzu trhu práce v regionu, kde se nacházejí, aby zjistili jakou uplatnitelnost mají jejich absolventi. Součástí analýzy byla spolupráce s vybranými zaměstnavateli (sociálními partnery) působícími v regionu, kteří mohli ovlivnit podobu školních vzdělávacích programů a mohli tak hlavní měrou přispět k lepší kvalitě výuky, hlavně, co se týče praktického vyučování.

Projekt je tedy zaměřen na:

- Vzdělávání pedagogických pracovníků pilotních SOŠ a SOU - příprava na tvorbu a ověřování pilotních ŠVP
- Spolupráce se sociálními partnery v regionu
- Evaluace práce školy – příprava na zamýšlenou změnu
- Tvorba pilotních školních vzdělávacích programů
- Ověřování pilotních ŠVP

Výsledkem projektu budou tedy pilotní školní vzdělávací programy pro 24 oborů vzdělání, sborník příkladů dobré praxe, doporučení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřeného na tvorbu ŠVP. Na základě projektu bude také dopracován manuál Metodika tvorby ŠVP, jehož pracovní verze se bude v projektu ověřovat, a dojde k úpravě RVP.

Školy a jejich dosavadní zkušenosti s projektem:

- Potvrdila se důležitost či spíše nutnost, aby se na tvorbě školního vzdělávacího programu podílel celý pedagogický sbor. U těch vyučujících, kteří by se dostatečně nepodíleli na tvorbě, hrozí potíže s realizací ŠVP.
- Nezbytnou součástí je i seznámit rodiče a žáky o cílech reformy vzdělávání a o nových vzdělávacích programech. Dobrá informovanost rodičů a žáků je základem získání podpory pro změny ve vzdělávacích programech.
- Nezbytnou součástí při tvorbě ŠVP jsou sociální partneři, kteří mohou výrazně ovlivnit jejich kvalitu. Za častý problém je pokládáno špatné materiálně technické vybavení a zázemí škol. Školy nejsou schopny reagovat na potřeby podniků.
- Jako problém se ukázala nepřipravenost žáků základních škol na nový styl práce s nimi. Projevuje se mezi nimi odlišná úroveň vědomostí, dovedností, chybí jim větší komunikativnost, často se žáci neumějí učit. Vyučující pokládají za největší problém žáků: neschopnost formulovat své názory a neangažovanost v diskusi nad problematikou v hodině. Tyto problémy vyplývají z faktu, že základní školy začnou teprve od nového školního roku pracovat s novými vzdělávacími programy, a tím i s novým stylem práce s žáky. Zlepšení je tedy otázkou času.

3.3 Projekt KVALITA 1

Opět je projekt financován Evropským sociálním fondem a rozpočtem ČR. Řídí ho Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a partnerem je Národní ústav odborného vzdělávání. Kromě těchto dvou institucí jsou také partnery Ústav pro informace ve vzdělávání a jeho divize Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání. Cílem projektu je srovnatelnost zkoušek a lepší úroveň absolventů škol. Prvním krokem k němu je příprava jednotného zadání závěrečných zkoušek. V současnosti projekt zahrnuje: 41 oborů a asi 207 škol v celé republice. Jednotné zadání závěrečné zkoušky pro učební obory má podobně jako u maturit zvýšit úroveň a prestiž závěrečných zkoušek a jejich vzájemnou srovnatelnost. Důvodem pro změnu byla i skutečnost, že současný stav, kdy si jednotlivé školy samy určují obsah závěrečné zkoušky, je hodnocen jako

nevyhovující, protože se náročnost těchto zkoušek může od sebe podstatně lišit. Po zavedení jednotného zadání závěrečných zkoušek by se nemělo stát, aby absolvent neuměl základní věci ze svého oboru, které jsou bezpodmínečně nutné pro kvalifikovaný výkon povolání. Závěrečné zkoušky by tak měly být stimulem ke zlepšení kvality škol poskytujících střední vzdělání s výučním listem. Projekt by měl být ukončen roku 2008. Hlavním garantem přípravy nové závěrečné zkoušky je tedy Národní ústav odborného vzdělávání, jehož hlavním úkolem v projektu je návrh koncepce nové závěrečné zkoušky, její ověřování a vytvoření podmínek pro plošnou implementaci v oborech vzdělání poskytujících střední vzdělání s výučním listem (ISCED 3C).

3.3.1 Národní ústav odborného vzdělávání a jeho aktivity v projektu:

▪ Návrh koncepce nové závěrečné zkoušky

V rámci této aktivity byly vytvářeny metodické materiály pro školy, které se tvorby jednotného zadání zúčastnily. V první etapě projektu se využily zkušenosti získané v projektu „Pilotní ověřování jednotného zadání závěrečných zkoušek ve vybraných oborech“. V dalších etapách budou jednotná zadání vytvářena s využitím hodnotících standardů, které stanovují soubor kritérií pro hodnocení toho, zda žáci určitého oboru vzdělání mají osvojeny kompetence požadované příslušnou kvalifikací - tj. odpovídající skutečným potřebám praxe.

▪ Tvorba a úprava hodnotících standardů

Cílem aktivit je upravovat a tvořit hodnotící standardy pro účely tvorby jednotného zadání závěrečné zkoušky pro každý obor, který poskytuje střední vzdělání s výučním listem (vzdělání na úrovni ISCED 3C - kategorie H). V současnosti se vytváří 45 nových hodnotících standardů (v předchozím období jich bylo upraveno 40), které budou východiskem pro tvorbu jednotného zadání závěrečné zkoušky v dalších letech.

▪ Vytváření jednotného zadání závěrečných zkoušek pro obory vzdělání

Cílem aktivity je vytvořit ve spolupráci se školami a sociálními partnery jednotné zadání pro závěrečnou zkoušku ve všech oborech, které poskytují střední vzdělání s výučním listem. Jedná se tedy o vytváření jednotného zadání pro závěrečnou zkoušku pro asi 85 oborů dle návrhu nové soustavy oborů vzdělání. Výstupem této aktivity jsou

fungující, pravidelné aktualizované webové stránky projektu a databanka úloh pro jednotlivé části závěrečné zkoušky v daném oboru vzdělání.

- **Pilotní ověřování jednotného zadání závěrečné zkoušky**

Cílem je provést ověření ve všech oborech vzdělání poskytující střední vzdělání s výučním listem. Předpokládá se, že ověřování proběhne v průměru na 10 školách daného oboru. Součástí pilotního ověřování bude také ověření mechanismů tvorby jednotného zadání, tj. zejména metodického postupu pro tvorbu jednotného zadání závěrečné zkoušky na základě hodnotícího standardu. Výstupem je každoroční zpracování závěrečné zprávy, jak celkové, tak i dle jednotlivých vybraných oborů vzdělání.

- **Tvorba podpůrných materiálů pro implementaci nové závěrečné zkoušky**

Tato aktivita je potřebná pro zavedení nové závěrečné zkoušky do praxe. V rámci aktivity jsou zjišťovány reálné potřeby odborných škol i sféry zaměstnavatelů týkající se vzájemné spolupráce při uskutečňování ZZ. Na základě šetření budou formulována doporučení k organizačnímu zajišťování průběhu ZZ a formulována budou také doporučení systémových opatření podpory spolupráce zaměstnavatelů při realizaci ZZ, např. v rámci právních předpisů.

3.3.2 Nedostatky současných závěrečných zkoušek

V dosavadním stavu realizace závěrečné zkoušky (dále ZZ) byly shledány nedostatky, které byly hlavním příčinou vytvoření nového modelu ZZ. Jedná se především o tyto nedostatky:

- nesjednocenost obsahu závěrečné zkoušky konané v témže oboru na různých školách, které si dosud obsah ZZ určovaly samy a odtud pramenící malá průhlednost ZZ a nízká úroveň srovnatelnosti její náročnosti mezi školami
- nedostatečné vyjádření vazeb mezi obsahem ZZ a kvalifikačními požadavky příslušné odborné kvalifikace
- nízká informační hodnota o sumě získaných kompetencí v průběhu vzdělávání vyplývající z jednorázového ověřování pouhé části kompetencí při závěrečné zkoušce
- nízká výpovědní hodnota pro zaměstnavatele o zvládnutí stěžejních kompetencí nezbytných pro kvalifikovaný výkon povolání

- častá orientace písemné a ústní zkoušky na ověřování dílčích teoretických vědomostí bez přímé návaznosti na jejich praktické uplatnění.

Kromě úsilí o eliminaci výše uvedených nedostatků představuje vývoj nového modelu ZZ reflexi na nové požadavky související se základními cíli kurikulární reformy počátečního odborného vzdělávání. Závěrečná zkouška by měla potvrdit to, že žáci dosáhli příslušnou odbornou kvalifikaci. V seznamu použité literatury je uveden internetový odkaz na Metodickou příručku pro tvorbu jednotného zadání závěrečné zkoušky

Na Přerovsku se projektu KVALITA 1 ve školním roce 2006/2007 zúčastnily 3 školy:

- Střední odborná škola a Střední odborné učiliště technické Přerov
- Střední odborné učiliště stavební Přerov
- Střední odborná škola průmyslová a Střední odborné učiliště Hranice

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI

V praktické části bakalářské práce se zabývám analýzou trhu práce na Přerovsku. Specificky se zaměřuji na osoby s výučním listem a na absolventy středních odborných učilišť či středních odborných škol, kteří ukončili vzdělání získáním výučního listu. Přejít absolventů středních škol do pracovního procesu, tedy úspěšný vstup na trh práce a zahájení pracovní dráhy do značné míry závisí na celé řadě předchozích rozhodnutí, zejména volbě druhu studia a studijního oboru. Nevhodně vybraný studijní obor, o který není mezi zaměstnavateli na trhu práce zájem nebo, který neodpovídá schopnostem a zájmům studenta, zvyšuje následně riziko nezaměstnanosti nebo odchodu absolventa za prací do jiného oboru. K této práci přikládám v příloze I Seznam středních odborných učilišť a škol na Přerovsku, poskytujících učební obory zakončených výučním listem.

Tato práce by mohla sloužit jako určitý náhled do potřeb trhu práce a náhled na možnosti zlepšení uplatnitelnosti absolventů učňovských škol na trhu práce v daném regionu. Práce také obsahuje možnosti zlepšení koordinace spolupráce mezi školami a úřadem práce, podnikatelským i veřejným sektorem.

4.1 Druh výzkumu

Kvantitativní

Zvolil jsem tento druh výzkumu, protože jsem zkoumal informace a data z rozsáhlých zdrojů. Zpracovával jsem větší objem dat a myslím si, že pro tuto analýzu je vhodný kvantitativní druh výzkumu.

4.2 Metoda výzkumu

Sekundární analýza dat

Zdrojem dat pro mě byly publikace a závěrečné zprávy o nezaměstnanosti z let 2001-2006 z Úřadu práce v Přerově. Mezi další zdroje dat řadím publikace a internetové portály Českého statistického úřadu, Národního ústavu odborného vzdělávání a jimi vydávané publikace, týkající se dané problematiky.

5 POTŘEBY TRHU PRÁCE NA PŘEROVSKU

Potřeby trhu práce se vždy odvíjí od momentální a předpovídané poptávky ze strany zaměstnavatelů po kvalifikovaných pracovnících. Definování potřeb trhu práce v jednotlivých regionech by mělo být součástí aktivní politiky zaměstnanosti státu. Právní předpis, který k tomuto dává prostor je zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (včetně jeho poslední novelizace zákonem č. 264/2006 Sb.), který se aktivní politikou státu věnuje v části páté. Trhu práce na Přerovsku často bojuje s nedostatkem kvalifikovaných pracovníků, kteří také postrádají chybějící praktické a odborné zkušenosti. Problémem je i jejich nízká motivace a flexibilita.

5.1 Charakteristika a demografie Přerovska

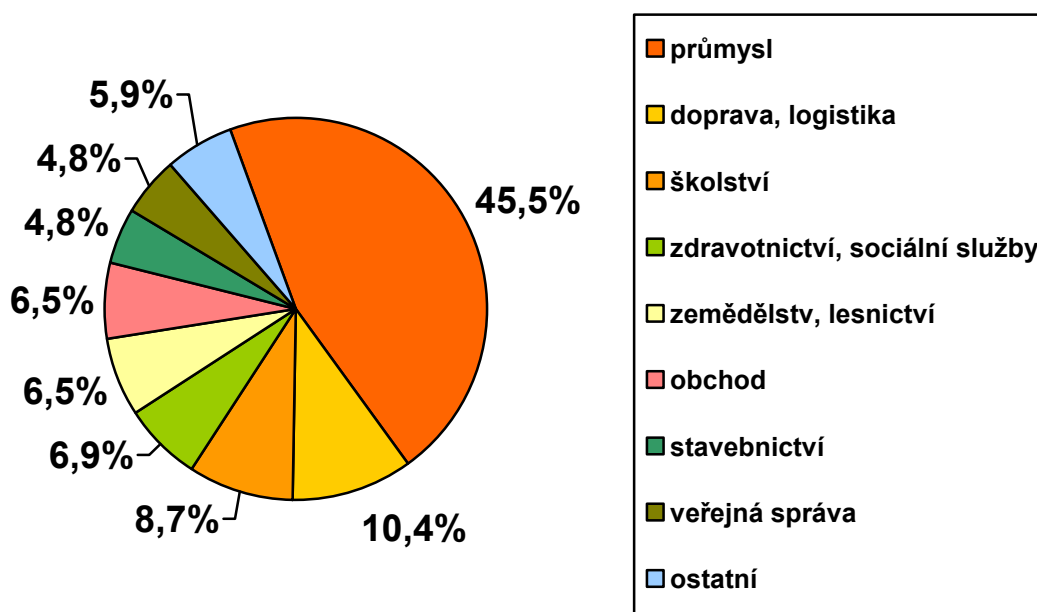
Okres Přerov leží v regionu Střední Morava v průsečíku hlavních dopravních tras. Sousedí s okresy Olomouc, Nový Jičín, Vsetín, Kroměříž a Prostějov. Od roku 2001 náleží do Olomouckého kraje. Z hlediska přírodních poměrů tvoří území okresu čtyři zeměpisně odlišné části, a to Přerovsko, které má rovinný ráz bez výrazných kopců a hor, dále Hranicko s větší nadmořskou výškou, je kopcovité až hornaté s velkým množstvím lesních ploch. V centrální části okresu se nachází Lipnicko ležící v údolní nivě řeky Bečvy s okrajovými kopcovitými oblastmi. Jihozápadní část okresu tvoří Kojetínsko, které se svým charakterem podobá Přerovsku, je však lesnatější s vodními nádržemi zásobujícími pitnou vodou většinu okresu. Přerovsko neboli okres Přerov měl ke konci roku 2006 celkem 134 635 obyvatel. Počtem obyvatel se Přerovsko řadí na 20. místo nejlidnatějších okresů ČR. Z celkového počtu bylo 68 985 žen (tj. 51,2 %). V produktivním věku je zhruba 88 tisíc obyvatel Přerovska. V dlouhodobějším horizontu lze však předpokládat pokles, a to na 133 000 obyvatel a 85 500 osob produktivního věku v roce 2015. V tomto odhadu se přihlíží k těmto faktorům:

- prodloužení doby odchodu do důchodu,
- zvýšení porodnosti,
- nárůstu počtu občanů ze zahraničí,
- migrace v rámci EU a dlouhodobé projekce počtu obyvatel Olomouckého kraje.

Silnými stránkami Přerovska jsou zejména výhodná vnitrozemská poloha s rozvinutou a dále se rozšiřující dopravní infrastrukturou, široká průmyslová základna především

ve strojírenském, elektrotechnickém a chemickém průmyslu, relativně dobrá úroveň kvalifikované pracovní síly, průmyslové zóny vhodné pro zahraniční investory. Naopak slabými stránkami jsou nedostatečná propojenost dopravní infrastruktury, nadprůměrná nezaměstnanost, omezená mobilita a adaptabilita pracovních sil. Slabou stránkou je také rozmístění obyvatelstva do mnoha malých sídel rozměňujících demografický potenciál. 37% obyvatelstva žije na venkově.

Míra nezaměstnanosti na Přerovsku činí k datu 31.3.2007 – 10,2% (dle metodiky ILO). Z dlouhodobého hlediska míra nezaměstnanosti vykazuje sestupnou tendenci. Přerovsko jako okres má průmyslově-zemědělský charakter s rozvinutými službami. Průmysl je převládajícím odvětvím, a to jak objemem produkce, tak i počtem pracovníků. V průmyslu pracuje 45,5% (údaj k 31.12.2001) z počtu zaměstnaných osob. Myslím si, že v současné době by průmysl mohl atakovat 50% hranici. Průmyslová výroba a administrativa je koncentrována do okresního města Přerov a do měst Hranice a Lipník nad Bečvou. Následující obr.1 jasně znázorňuje dominantní postavení průmyslu oproti jiným odvětvím zastoupených na Přerovsku.

Obr. 1. Podíl zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích národního hospodářství

5.2 Analýza trhu práce na Přerovsku

Základní struktura nabídky (nejčteněji zastoupených oborů evidence uchazečů) zůstává po řadu let stejná. Nejobtížnější situace nadále setrvává vzhledem k poptávce zejména pro nekvalifikované pracovníky v dělnických oborech, dále pro malíře, tapetaře a prodavače. Umístitelnost dále snižuje špatná dopravní dostupnost s požadavkem práce na směny, ztráta kvalifikace, pracovních návyků apod.. Naopak u vyučených dělníků se výrazně zlepšila situace pro zedníky, tesaře a truhláře v důsledku nárůstu stavební výroby. Tento stav v současnosti odpovídá dobré ekonomické situaci v České republice, konstantnímu přílivu zahraničních investic a určitý vliv bych také, v posledním půl roce, přisoudil příznivým klimatickým podmínkám, které v podstatě nepřerušili stavební výrobu.

Stav k datu	dělníci
31.12.2005	22,8
31.3.2006	13,4
30.6.2006	11,4
30.9.2006	7,2
31.12.2006	7,1

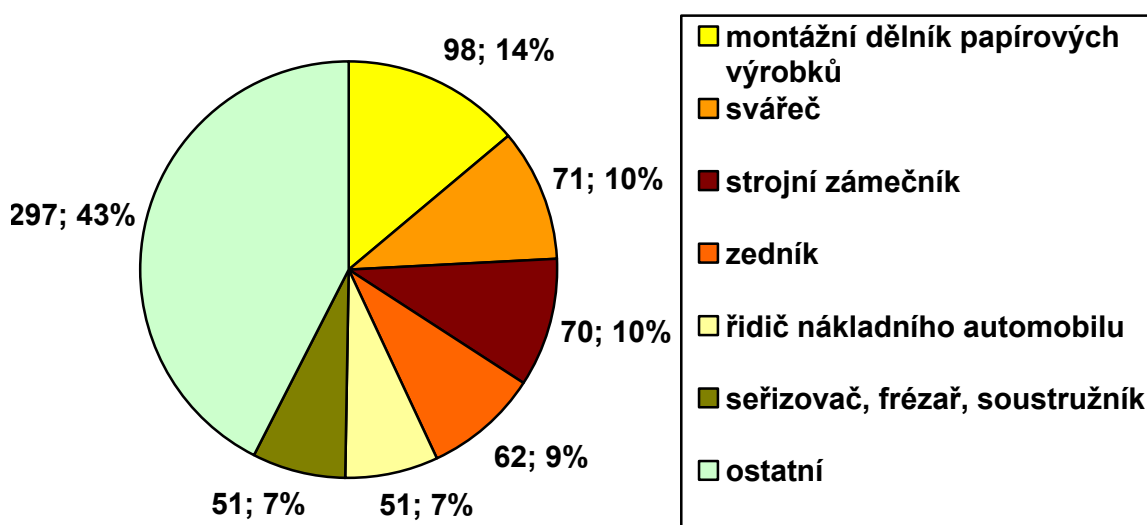
Tab. 1. Počet uchazečů na jedno místo

Tabulka 1. znázorňuje, jak se během jednoho roku výrazně snížil počet uchazečů z řad vyučených dělníků, evidovaných na ÚP v Přerově, na jedno volné pracovní místo.

	31.12.2005		31.3.2006		30.6.2006		30.9.2006		31.12.2006	
	VPM	uch.	VPM	uch.	VPM	uch.	VPM	uch.	VPM	uch.
bez vzdělání	0	10	0	9	3	9	2	8	0	7
zákl. vzdělání	48	2360	63	2502	78	2331	133	2298	116	2307
vyučen	204	3607	438	3880	422	3302	657	3300	700	3384
SŠ (bez mat.)	0	88	0	85	2	84	4	80	4	76
vyučen s mat.	29	355	13	367	19	300	13	330	15	320
ÚSO + ÚSV	61	1546	91	1555	101	1438	78	1472	114	1421
VŠ	16	248	29	225	35	233	22	268	14	226
Celkem	358	8214	634	8623	660	7697	909	7756	963	7741

Tab. 2. Specifikace volných pracovních míst dle požadovaného stupně vzdělání (ÚP v Přerově)

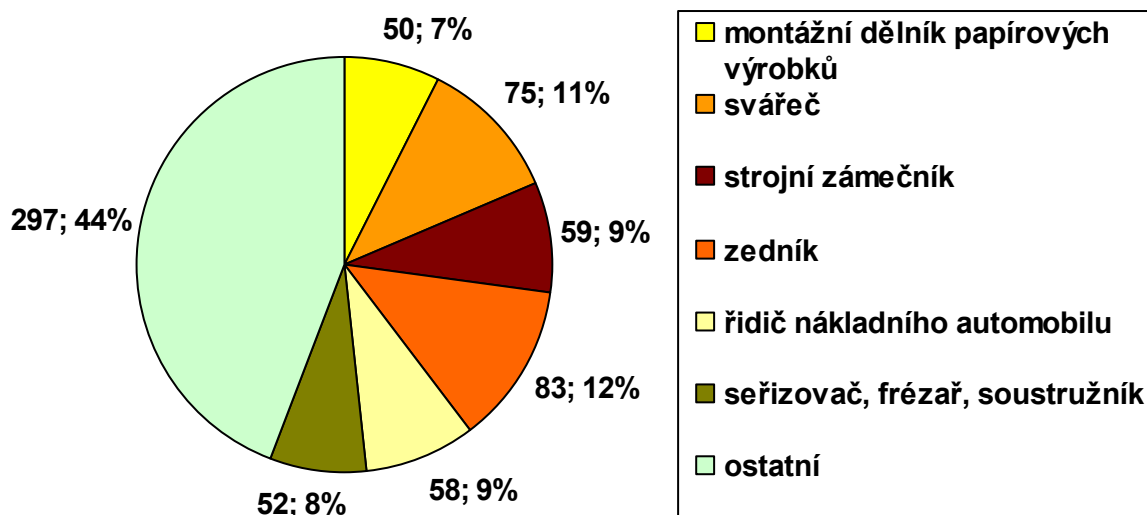
Z tabulky 2. je patrné, že nejvíce uchazečů o zaměstnání je těch, kteří zakončili vzdělání výučním listem. Vyučení zůstávají nadále nejpočetnější skupinou uchazečů stejně jako v předchozích letech, jejich podíl zůstal na srovnatelné úrovni s posledním rokem - 43,7%. Avšak patrné je také to, že pro vyučené je na úřadě práce dostupná největší nabídka volných pracovních míst, oproti ostatním uchazečům, kteří dosáhli jiného stupně vzdělání. Nabídka práce spadající pro tento stupeň dosaženého vzdělání tvoří 72,6% všech volných pracovních míst na úřadě práce

Obr. 2. Volná pracovní místa pro vyučené na Úřadě práce v Přerově (31.12.2006)

V obr. 1. a v obr. 2. je vidět změna v nabídce volných pracovních míst pro vyučené nabízených Úřadem práce v Přerově. K této změně došlo v průběhu 3 měsíců od konce roku 2006 do poslední aktualizace údajů ke dni 31.3.2007. Změna v nabídce volných pracovních míst je nejmarkantnější v nabídce zaměstnání:

- montážní dělník papírových výrobků – nabídka VPM klesla téměř o 50%. Stav byl nejspíše zapříčiněn náborem zaměstnanců ze strany zaměstnavatele (Kazeto s.r.o.).
- zedník - zde se naopak nabídka VPM zvýšila, a to o plných 21 volných míst. Pravděpodobnou příčinou nárůstu je začátek „stavební sezóny“.

Obr. 3. Volná pracovní místa pro vyučené na Úřadě práce v Přerově (31.3.2007)

Obor	Vzdělání	31.12.2006	31.12.2005
	nižší střední odborné (vyučen-praktická škola)		
31	Textilní výroba a oděvnictví	1	5
33	Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů	4	2
36	Stavebnictví, geodézie a kartografie	11	10
41	Zemědělství a lesnictví	8	22
65	Gastronomie, hotelnictví a turismus	17	21
	střední odborné (vyučen)		
23	Strojírenství a strojírenská výroba	21	17
26	Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika	7	5
29	Potravinářství a potravinářská chemie	10	7
31	Textilní výroba a oděvnictví	5	7
33	Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů	8	10
36	Stavebnictví, geodézie a kartografie	19	21
41	Zemědělství a lesnictví	19	28
65	Gastronomie, hotelnictví a turismus	35	43
66	Obchod	6	9
69	Osobní a provozní služby	6	10
	střední odborné bez maturity a vyučení		
53	Zdravotnictví	2	0
65	Gastronomie, hotelnictví a turismus	2	0

Tab. 3. Evidování absolventů dle vzdělání a nejpočetněji zastoupených nebo významnějších oborů dle KKOV k 31.12.2006

Tabulka 3. znázorňuje evidované absolventy SOU dle oborů KKOV na Úřadě práce v Přerově. V souhrnu dlouhodobě největší podíl i přes částečný pokles tvoří absolventi se stu-

dijním zaměřením na gastronomii, hotelnictví a turismus, zemědělství a lesnictví, ekonomiku a podnikání. Oproti loňskému roku však došlo k menšímu absolutnímu i relativnímu přírůstku absolventů v odvětvích, ve kterých trvá zvýšená poptávka, tj. strojírenství a stavebnictví. Tento stav zřejmě souvisí se specifikací daných oborů. Absolventi daných oborů nemusí splňovat kritéria pro přijetí ze strany možného zaměstnavatele nebo ať už z jakýkoli důvodů nemají zájem o nabízenou práci.

5.3 Návrhy zlepšení uplatnitelnosti absolventů škol v systému učňovského školství

V této podkapitole chci nastínit a rozebrat možnosti zlepšení uplatnitelnosti absolventů učňovských škol. Jednotlivé návrhy na zlepšení uplatnitelnosti absolventů jsem rozčlenil do tří skupin dle sféry působení daného subjektu, který by měl iniciovat zlepšení. Jednotlivé sféry jsou vzájemně propojeny a jejich spolupráce by měla být podstatou zlepšení.

5.3.1 Možnosti zlepšení ze strany školské sféry

V přizpůsobování jednotlivých učebních oborů škol potřebám trhu práce na Přerovsku, bude hrát především roli jejich schopnost rychlé a pružné reakce na změnu vývoje poptávky po určitých typech povolání. Struktura vzdělávacích oborů, v tomto případě učebních oborů, by se měla řídit i určitými prognózami rozvoje jednotlivých odvětví, řekněme, v regionální či krajské působnosti. Největší výzvou je ve školské sféře, je dle mého názoru, připravovaná reforma učňovského školství, kterou se blíže zabývám v třetí kapitole této bakalářské práce. Zlepšení uplatnitelnosti absolventů učebních oborů vidím hlavně v nové soustavě učebních oborů a ve vhodnějším nastavení školních vzdělávacích programů jednotlivými školami, které tak budou moci více zohlednit specifika regionu, ve kterém působí. Taktéž by se měly zohledňovat záměry podnikatelské sféry v daném regionu. Celá problematika učňovského školství, pro mě tkví, jak jsem již několikrát zmiňoval, v jeho nedostatečné atraktivnosti. Zvyšuje se poptávka po absolventech vycházejících ze škol, které se zabývají vzděláváním studentů do pozic dělnických profesí. Trh práce začíná pociťovat nedostatek kvalifikovaných absolventů z řad dělnických profesí. Příčinou tohoto stavu je kromě již zmíněné neatraktivnosti tohoto typu vzdělávání pro mladé, taktéž situace, že starší ročníky kvalifikovaných zaměstnanců postupně odchází do důchodu. Jak jsem již

zmínil v podkapitole 2.3 Směřování učňovského školství v budoucnu, tak nedostatkové obory by bylo potřeba podporovat zejména propojením s podnikovou sférou. Firmy by mohly motivovat žáky základních škol pro výběr škol s tímto zaměřením například formou stipendií za dobré studijní výsledky dosahované během studia. Vhodnou motivací by mohla být i třeba možnost, že by firma výkon praxí či stáží ve firmě hodnotila nejen dobrým ohodnocením studenta pro školní potřeby, ale i finančním ohodnocením za spolehlivé odvedení určité práce v rámci praxe či stáže. Je možné, že je to z mojí strany poněkud krkolomné podání této možnosti ohodnocení studenta, spíše by tato možnost mohla být zaimplementována přímo do podoby výše zmíněných stipendií. Strojírenské obory patří na Přerovsku k jedním z nejvíce nedostatkových oborů vůbec. Nejvýznamnější firmy, které se v tomto oboru realizují jsou PSP Engineering, PSP Pohony, PSP Speciální strojírna, které v minulosti tvořili jeden velký podnik PSP Přerov, avšak v rámci restrukturalizace se od sebe oddělily jednotlivé divize, a ty začaly samostatně hospodařit. Další významné firmy ve strojírenském oboru jsou např. Montáže Přerov a Strojtos Lipník. Tyto firmy se aktivní cestou prezentují na základních školách v celém regionu a tím se snaží motivovat žáky, aby si zvolili jimi propagovaný typ středoškolského odborného vzdělávání. V každých oborech by přitom měl být kladen důraz na podporu výuky cizích jazyků a práci s PC představující nyní základní podmínky pro vstup do zaměstnání pro absolventy všech studijních oborů.

Nabídka vzdělávacích oborů by tedy měla dbát především na:

- Korigování nově otvíraných oborů státních i nestátních odborných škol, a to na základě očekávané situace na trhu práce a taktéž ve spolupráci s ostatními regiony, tak aby již nebyly vytvářeny obory, jejichž většina studentů nemusí nalézt uplatnění.
- Průběžné aktualizování nabídky jednotlivých oborů a upozorňování na perspektivní obory s tradicí a uplatněním i v zahraničí.
- Zaměřit se na povýšení odborných učilišť na střední odborná učiliště s maturitou a tím tak přispět k zatraktivnění oboru.
- Podporovat financování středních odborných škol a učilišť a tím umožnit zaměstnavatelům výchovu svých budoucích zaměstnanců.

5.3.2 Možnosti zlepšení ze strany úřadu práce

Úřad práce bych zde považoval nejen za zprostředkovatele práce pro uchazeče o zaměstnání, ale taktéž jako zprostředkovatele poradenské činnosti. Na úřadě práce již řadu let funguje poradenské středisko pro volbu povolání, zde se mohou žáci základních škol či jejich rodiče informovat po oborech, které vykazují nejlepší možnost uplatnitelnosti na trhu práce a zároveň se mohou informovat na obory z opačného spektra uplatnění. Otázkou ale je jestli jsou rodiče či žáci o této službě dostatečně informováni. Úloha těchto středisek je také v motivaci zúčastněných a může přispět k zatraktivnění perspektivních oborů, o které není ze strany rodičů ani žáků takový zájem. Možnost jak příznivě ovlivnit poptávku po učebních oborech, které v současné době stojí spíše na pokraji zájmu, avšak zároveň začíná být po absolventech těchto oborů na trhu práce velká poptávka, vidím ve zvýšení počtu seminářů, skupinových porad či besed, a to nejen se žáky základních škol, ale i s výchovnými poradci na základních školách. Další z mnoha možností, bych viděl v zavedení předmětu, který by se věnoval volbě povolání. Předmět by mohl být převážně realizovaný v rámci učebních osnov 8. třídy a v prvním pololetí 9. třídy. Škola by ve spolupráci s úřadem práce mohla v rámci tohoto předmětu uskutečňovat exkurze do širokého spektra podniků a firem v regionu. Žáci by díky tomu mohli získat podrobnější náhled, co různá zaměstnání obnášejí, jaké schopnosti, dovednosti či kvalifikační předpoklady jsou pro dané povolání potřebné. Tím pádem by se mohli vyvarovat nevhodně zvolenému oboru.

Činnost informačního poradenského střediska v roce 2006:

V roce 2006 poskytlo Informační a poradenské středisko (dále IPS) standardní nabídku služeb celkem 3158 klientům. Jednalo se zejména o poradenství k volbě povolání, poskytování informací ohledně studijních a učebních oborů, situaci na trhu práce v regionu, v ČR a v EU, možnostech sezónních prací v ČR a zahraničí a o další informace. Služby byly poskytovány skupinovou i individuální formou, klienti také využívali samoobslužné techniky k vyhledávání zaměstnání, vkládání životopisů (kiosky MPSV, internet) a k testování svých profesních zájmů a dovedností. Obdrželi také množství tištěných informačních materiálů.

V průběhu roku se na IPS uskutečnilo několik desítek besed se studenty škol na téma „Kam po škole“, kdy byli seznámeni s možnostmi dalšího studia, s problematikou vstupu na trh práce, se základy pracovního práva, s příčinami a možnými důsledky nezaměstnanosti a dalšími jevy ze světa práce, zaměstnanosti a vzdělávání. Zvláštní pozornost byla věnována možnostem hledání zaměstnání, rozvoji klíčových kompetencí a důležitosti vzdělání pro úspěšné uplatnění na trhu práce.

Individuální poradenství bylo poskytnuto dalším občanům, zejména se jednalo o konzultace možností jejich dalšího zvyšování kvalifikace, výběru škol a studijních oborů v ČR i zahraničí, au-pair pobyty, zájem byl i o testy k volbě povolání, sestavování profesních životopisů a registraci na internetových portálech zprostředkujících zaměstnání. Z důvodu dlouholetého nezájmu zaměstnavatelů přerovského regionu byli zájemci o krátkodobé pracovní poměry (letní brigády) směřováni na vyhledávání na internetu.

Úřad práce v Přerově v roce 2006 zorganizoval „Prezentační výstavu středních škol“ nejen z přerovského regionu. Tato výstava proběhla ve dvou listopadových termínech v Přerově a Hranicích za účasti 42 středních škol. (Úřad práce Přerov, 2006)

5.3.3 Možnosti zlepšení ze strany zaměstnavatelské sféry

Nejvýznamnější devizou by zde měla být spolupráce podnikatelského sektoru s Úřadem práce v Přerově a se školským úřadem, a to hlavně při koordinaci vzdělávací nabídky. Firmy a podniky by měli poskytovat interní informace o budoucích potřebách, co se týče kvalifikovaných zaměstnanců. Ovšem problémem zde zcela určitě je a bude nejasná budoucí situace firem či podniků. Ta jim může bránit v poskytování potřebných informací v dlouhodobém časovém horizontu – v našem případě 3 - 5 let, což je doba potřebná pro dokončení studia na SOU s případným nástavbovým studiem. Oproti tomu úřad práce by měl poskytovat analýzy trhu práce na Přerovsku. To hraje důležitou roli při vytváření a redukování nabídky učebních oborů.

6 ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ, PROGNÓZA ZAMĚSTNANOSTI

Myslím si, že potřeby trhu práce na Přerovsku se v budoucích letech nebudou nijak výrazným způsobem měnit. Tomu odpovídá i soustava nabízených učebních oborů. Nejvyšší poptávku na trhu práce i nadále očekávám po kvalifikovaných pracovnících technických profesí - frézař, brusič, zámečnick, svářeč, soustružník kovů, mechanik, kovodělník, seřizovač, strojař, strojírenský technik dále po profesích zedník, stavební technik, tesař, truhlář, řidič, kuchař, číšník. V souvislosti s rostoucí potřebou trhu práce po technických profesích se otevírá prostor pro rozšíření nabídky studijních a učebních oborů, zejména o technické obory. Velkým problémem do budoucna, dle mého názoru, bude současný nezájem žáků a rodičů o technické studijní a učební obory, který neodpovídá požadavkům trhu práce. Je nutné těmto oborům ze strany škol i zaměstnavatelů zajišťovat větší publicitu a motivovat žáky a rodiče, aby se vydali tímto směrem kvalifikované volby povolání. Zaměstnavatelé budou i nadále vyžadovat flexibilně připravené absolventy schopné přizpůsobovat se změnám, plnit rozdílné úkoly a ochotné se vzdělávat. Mladí lidé jsou sice na trhu práce znevýhodněni nedostatečnými praktickými zkušenostmi, ale na druhou stranu konkurují starším znalostmi cizích jazyků, počítačovými dovednostmi a větší profesní flexibilitou. Tyto vlastnosti a dovednosti by měli mladí lidé dále rozvíjet. Stále aktuálním problémem bude nedostatečná komunikace mezi zástupci středních odborných škol či učilišť a zástupci zaměstnavatelů. Významným faktorem, který by měl být zohledňován při návrhu změn v síti středních odborných učilišť, by měla být i kvalita školy, včetně uplatnění jejich absolventů na trhu práce.

Klesající poptávku trhu práce můžeme očekávat po vyučených pracovnících z řad dělníků v zemědělství, lesnictví a příbuzných oborech. Dále také bude klesat poptávka po pracovnících v oděvním průmyslu (švadlena, šička, pletař, krejčí, dělník textilní výroby)

K těmto prognózám vývoje trhu práce na Přerovsku by měl systém učňovského školství přihlížet a tím pádem přizpůsobovat učební obory tak, aby absolventi škol tohoto typu, dosáhli, co nejvyšší schopnosti uplatnění se v pracovním procesu.

ZÁVĚR

Závěrem bych chtěl zhodnotit a shrnout své získané poznatky a názory, které jsem díky této práci v dané problematice získal. Mým názorem je, že reforma odborného vzdělávání byla až příliš dlouhou dobu opomíjena. Škodí tomu hlavně fakt, že toto téma nepatřilo a neustále nepatří ve společnosti k prioritním otázkám nutných k řešení, tak jako např. téma zdravotnictví či hospodářství. V dnešní době je více než, kdy jindy důležitá schopnost adaptace na prudce se měnící podmínky. To platí i o měnících se podmínkách, jak na trhu práce, tak i v systému učňovského vzdělávání. Vzájemná propojenost vzdělávacího systému a trhu práce je nutností, neboť jaký prospěch by pro společnost měla „armáda“ absolventů škol určitého zaměření, kteří by nenašli uplatnění na trhu práce. V této souvislosti je potřeba zlepšit podmínky pro kvalifikované rozhodování, zejména poskytnout informace o možnostech studií na různých typech škol i o následném uplatnění absolventů těchto škol na trhu práce. Informace by měly být poskytovány nejen pro potřeby školské sféry, tedy poradenským pracovníkům škol a pedagogům v oblasti kariérového poradenství, ale také pro potřeby žáků a rodičovské veřejnosti. Cílem by mělo být vytvoření informační základny pro lepší orientaci žáků při volbě jejich vzdělávací a profesní kariéry.

Absolventi učňovských škol patří na trhu práce k rizikovým skupinám, neboť jsou ohroženi nezaměstnaností ve výrazně vyšší míře než je průměrná míra nezaměstnanosti. Ale na druhou stranu poptávka po absolventech těchto škol neustále roste, a to hlavně z důvodu nedostatku takto kvalifikovaných pracovníků. Stav ohrožení nezaměstnaností absolventů učňovských škol na trhu práce je ve světě běžný, neboť tyto absolventi jsou znevýhodněni nedostatkem praktických zkušeností. Při hledání pracovního místa by však měli konkurovat jinými přednostmi - zejména aktuálními odbornými znalostmi, znalostmi cizích jazyků, počítačovými dovednostmi a větší profesní flexibilitou.

Věřím, že tato bakalářská práce bude přínosem a bude sloužit jako určitý náhled do problematiky učňovského školství, a to nejen v místní působnosti Přerovska, ale také v rámci celostátní působnosti.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

- ALAN, Josef. *Společnost, vzdělání, jedinec: kapitoly ze sociologie vzdělání*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1974. 323 s. ISBN 25-135-74
- GOLEMAN, Daniel. *Emoční inteligence*. Praha: Columbus, 1997. 348 s. ISBN 80-85928-48-5
- KATRŇÁK, Tomáš. *Odsouzení k manuální práci : vzdělanostní reprodukce v dělnické rodině*. 1. vyd. Praha: SLON, 2004. 190 s. ISBN 80-86429-29-6
- KELLER, Jan. *Soumrak sociálního státu*. Praha: SLON, 2005. 158 s. ISBN 80-86429-41-5
- KONOPÁSEK, Zdeněk. *Estetika sociálního státu*. 1. vyd. Praha: G plus G, 1998. 341 s. ISBN 80-86103-14-5
- KREBS, Vojtěch a kolektiv. *Sociální politika*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2005. 504 s. ISBN 80-86395-33-2
- MATĚJŮ, Petr., STRAKOVÁ, Jana a kolektiv. *(Ne)rovné šance na vzdělání : vzdělanostní nerovnosti v České republice*. 1. vyd. Praha: Academia, 2006. 411 s. ISBN 80-200-1400-4
- NĚMEC, Otakar., KOTÝNKOVÁ, Magdalena. *Lidské zdroje na trhu práce*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2003. 199 s. ISBN 80-86419-48-7
- VEČEŘA, Miloš. *Sociální stát (Východiska a přístupy)*. 2. vyd. Praha: SLON, 1996. 112 s. ISBN 80-85850-16-8
- WALTEROVÁ, Eliška a kolektiv. *Úloha školy v rozvoji vzdělanosti*. 1. díl. Brno: Paido, 2004. 295 s. ISBN 80-7315-083-2
- WALTEROVÁ, Eliška a kolektiv. *Úloha školy v rozvoji vzdělanosti*. 2. díl. Brno: Paido, 2004. 201 s. ISBN 80-7315-083-2

Internetové zdroje:

Český statistický úřad [on-line]. [cit. 2007-04-10]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/>.

Metodika tvorby školních vzdělávacích programů SOŠ a SOU [on-line]. [2005] Dostupný z WWW: http://www.kvalita1.nuov.cz/data/181_Metodika_SVP.pdf.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [on-line]. Dostupný z WWW: <http://www.msmt.cz/>.

Národní ústav odborného vzdělávání [on-line]. [cit. 2007-04-15]. Dostupný z WWW: <http://www.nuov.cz/>.

Postup tvorby jednotného zadávání závěrečné zkoušky ve školním roce 2006/2007 – metodická příručka [on-line]. [2006-říjen] Dostupný z WWW: <http://www.kvalita1.cz/documents/Publikace2006/Metodika2006-7.pdf>.

Systémový projekt PILOT S [on-line]. [cit. 2007-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.pilots.nuov.cz/>.

Systémový projekt KVALITA I [on-line]. [cit. 2007-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.kvalita1.cz/>.

VIP Kariéra: Vzdělání – Informace – Poradenství [on-line]. [cit. 2007-04-24]. Dostupný z WWW: <http://www.vip.nuov.cz/>.

Wikipedie, otevřená encyklopedie [on-line]. [cit. 2007-04-10]. Dostupný z WWW: <http://www.wikipedia.cz/>.

Základy sociologie [on-line]. [cit. 2007-04-05]. Dostupný z WWW: <http://sociologie.topsid.com/>.

Jiné materiály:

Zpráva o situaci na trhu práce za rok 2006. Přerov: Úřad práce Přerov, 2006. 36 s.

Přechod absolventů SOU do praxe a jejich uplatnění na trhu práce – III. etapa. Praha: NÚOV, 2006. 44 s.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Apod.	A podobně
Atd.	A tak dále
ČR	Česká republika
EU	Evropská Unie
ILO	International Labour Organization (Mezinárodní organizace práce)
IPS	Informační poradenské středisko
IQ	intelligenční kvocient
ISCED	International Standard Classification of Education (Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání)
ISCED 3C	Viz. ISCED + 3C (stupeň vzdělání směřující přípravu na pracovní trh)
KKOV	Klasifikace kmenových oborů vzdělání
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Např.	například
NH	Národní hospodářství
NSK	Zkratka pro systémový projekt: Národní soustava kvalifikací
NÚOV	Národní ústav odborného vzdělávání
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
PSP	Přerovské strojírny Přerov
RVP	Rámcový vzdělávací program
SOŠ	Střední odborná škola
SOU	Střední odborné učiliště
SŠ	Střední škola
ŠVP	Školní vzdělávací program

Tzv.	takzvaně
Uch.	Uchazeč úřadu práce
UNIV	Zkratka pro systémový projekt: Uznávání výsledků neformálního vzdělávání a informálního učení
ÚP	Úřad práce
USA	United states of America (Spojené státy Americké)
ÚSO	Úplné střední odborné vzdělání
ÚSV	Úplné středoškolské vzdělání
VIP	Zkratka pro systémový projekt: Vzdělání – Informace – Poradenství
VPM	volné pracovní místo
ZZ	Závěrečná zkouška

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Podíl zaměstnanosti v jednotlivých odvětvích národního hospodářství.....	38
Obr. 2. Volná pracovní místa pro vyučené na Úřadě práce v Přerově (31.12.2006).....	40
Obr. 3. Volná pracovní místa pro vyučené na Úřadě práce v Přerově (31.3.2007).....	41

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Počet uchazečů na jedno místo.....	39
Tab. 2. Specifikace volných pracovních míst dle požadovaného stupně vzdělání (ÚP v Přerově).....	39
Tab. 3. Evidování absolventi dle vzdělání a nejpočetněji zastoupených nebo významnějších oborů dle KKOV k 31.12.2006	41

SEZNAM PŘÍLOH

P I: Seznam středních odborných učilišť a škol na Přerovsku, poskytujících učební obory zakončených výučním listem

P II: Část nové soustavy oborů vzdělání poskytujících střední vzdělání s výučním listem
- obory kategorie H

PŘÍLOHA P I: SEZNAM STŘEDNÍCH ODBORNÝCH UČILIŠŤ A ŠKOL NA PŘEROVSKU, POSKYTUJÍCÍCH UČEBNÍ OBORY ZAKONČENÝCH VÝUČNÍM LISTEM

Střední Odborné učiliště, Křenovice č.p. 8, 752 01 Kojetín

<http://www.oukrenovice.cz>

Obor, zaměření	Kód	Délka studia
Kuchařské práce	65-52-E/001	3 roky
Prodavačské práce	66-51-E/003	3 roky
Šití oděvů	31-59-E/001	3 roky
Zahradnické práce	41-52-E/011	3 roky

Střední odborná škola a Střední odborné učiliště technické, Kouřilkova č.p. 1028/8, Přerov I-Město, 750 02 Přerov 2

<http://www.kourilkova8.cz/>

Obor, zaměření	Kód	Délka studia
Jemný mechanik	23-62-H/006	3 roky
Mechanik opravář	23-66-H/001	3 roky
Nástrojař	23-52-H/001	3 roky
Obráběč kovů	23-56-H/001	3 roky
Optik	23-62-H/001	3 roky
Zámečnick	23-51-H/001	3 roky

Střední odborné učiliště, Šířava č.p. 670/7, Přerov I-Město, 750 02 Přerov 2

<http://www.sirava.cz/>

Obor, zaměření	Kód	Délka studia
Cukrář - výroba	29-54-H/002	3 roky
Číšník , servírka	65-53-H/001	3 roky
Kadeřník	69-51-H/001	3 roky
Kuchař	65-52-H/001	3 roky
Kuchař-číšník pro pohostinství	65-51-H/002	3 roky
Prodavač-smíšené zboží	66-51-H/004	3 roky

**Střední odborné učiliště strojírenské, Studentská č.p. 1384, Hranice I-
Město, 753 01 Hranice 1**

<http://www.sps.hranet.cz/>

Obor, zaměření	Kód	Délka studia
Instalatér	36-52-H/001	3 roky
Obráběč kovů	23-56-H/001	3 roky
Zámečnick	23-51-H/001	3 roky

**Střední odborné učiliště stavební, brí Hovůrkových č.p. 2750/17, Přerov I-
Město, 750 02 Přerov 2**

<http://www.souprerov.cz>

Obor, zaměření	Kód	Délka studia
Instalatér; SOU	36-52-H/001	3 roky
Klempíř - stavební výroba	36-55-H/001	3 roky
Malíř	36-57-H/001	3 roky
Tesař	36-64-H/001	3 roky
Truhlář	33-56-H/001	3 roky
Zedník	36-67-H/001	3 roky
Malířské a natěračské práce	36-57-E/508	2 roky
Provoz společného stravování	65-51-E/501	2 roky

**Střední škola elektrotechnická, Bratrská č.p. 1114/13, Lipník nad Bečvou I-
Město, 751 31 Lipník nad Bečvou – odloučené pracoviště Přerov**

<http://www.isse.pr-net.cz/>

Obor, zaměření	Kód	Délka studia
Elektrikář - silnoproud	26-51-H/003	3 roky
Mechanik elektronických zařízení	26-53-H/001	3 roky

Střední škola řezbářská, Nádražní č.p. 146, Tovačov I-Město, 751 01 Tovačov

<http://www.sstovacov.cz/>

Obor, zaměření	Kód	Délka studia
Truhlář	33-56-H/002	3 roky
Tesařské a truhlářské práce - truhl. práce ve stavebnictví	33-56-E/004	3 roky

Střední škola zemědělská, Osmek č.p. 367/47, Přerov I-Město, 750 02

Přerov 2

<http://www.szesprerov.cz>

Obor, zaměření	Kód	Délka studia
Mechanik silničních strojů	23-65-H/001	3 roky
Opravář zemědělských strojů	41-55-H/003	3 roky
Opravařské práce	41-55-E/002	3 roky

Zdroj: [on-line] <<http://www.atlasskolstvi.cz/>>

**PŘÍLOHA P II: ČÁST NOVÉ SOUSTAVY OBORŮ VZDĚLÁNÍ
POSKYTUJÍCÍCH STŘEDNÍ VZDĚLÁNÍ S VÝUČNÍM LISTEM
- OBORY KATEGORIE H**

Tabulka má pět sloupců :

- 1. sloupec obsahuje kód skupiny oborů
- 2. sloupec obsahuje kód nového oboru vzdělání
- 3. sloupec obsahuje název nového oboru vzdělání
- 4. sloupec obsahuje kód nahrazovaného dosavadního oboru vzdělání
- 5. sloupec obsahuje název nahrazovaného dosavadního oboru vzdělání

Skupina	Kód	Obor vzdělání	Kód	Nahrazovaný obor vzdělání
21	Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství			
23	Strojírenství a strojírenská výroba			
	23-51-H/01	Strojní mechanik	23-51-H/001	Zámečnick
			23-51-H/003	Strojní mechanik - stroje a zařízení
			23-51-H/004	Strojní mechanik - ocelové
			23-51-H/007	Mechanik opravář - stroje a zařízení
	23-52-H/01	Nástrojař	23-52-H/001	Nástrojař
			23-53-H/001	Rytec kovů
	23-65-H/01	Strojník	23-65-H/001	Mechanik silničních strojů
			23-65-H/020	Strojník
			23-65-H/004	Strojník - duté sklo
			23-65-H/009	Strojník - lodní doprava
			23-67-H/004	Seřizovač textilních strojů
	23-68-H/01	Mechanik opravář motorových	23-66-H/001	Mechanik opravář
			23-68-H/001	Automechanik
			23-68-H/003	Mechanik opravář - silniční
26	Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika			
	26-51-H/01	Elektrikář	26-51-H/001	Elektrikář
			26-51-H/002	Elektrikář-slaboproud
			26-51-H/003	Elektrikář - silnoproud
	26-52-H/01	Elektromechanik pro zařízení a přístroje	26-52-H/002	Elektromechanik - stroje a zařízení
			26-52-H/004	Mechanik elektrotechnických zařízení
			26-53-H/001	Mechanik elektronických zařízení
			26-56-H/001	Elektromechanik - sdělovací a zabezpečovací technika
	26-59-H/01	Spojový mechanik	26-58-H/001	Spojový mechanik - spojovací zařízení
			26-59-H/001	Spojový mechanik
			26-59-H/002	Spojový mechanik - sdělovací sítě

28 Technická chemie a chemie silikátů				
	28-58-H/01	Výrobce a zušlechťovatel skla	28-58-H/001	Sklář-duté a lisované sklo
			28-58-H/005	Sklář
			28-61-H/005	Brusič skla
			28-62-H/001	Malíř skla a keramiky-malba skla
	28-63-H/01	Výrobce bižuterie a dekorativních předmětů	28-63-H/001	Výrobce bižuterie-skleněná bižuterie
			28-63-H/002	Výrobce bižuterie-kovová bižuterie
			28-64-H/003	Výrobce ozdobných předmětů
			28-64-H/004	Výrobce vánočních ozdob
29 Potravinářství a potravinářská chemie				
	29-53-H/01	Pekař	29-53-H/001	Pekař
	29-54-H/01	Cukrář	29-54-H/002	Cukrář - výroba
	29-56-H/01	Řezník - uzenář	29-56-H/001	Řezník -uzenář
			29-56-H/002	Řezník -uzenář - výroba
			29-56-H/003	Řezník -uzenář - prodej
31 Textilní výroba a oděvnictví				
	31-58-H/01	Krejčí	31-58-H/001	Krejčí
32 Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů				
33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů				
	33-54-H/01	Mechanik hudebních nástrojů	33-54-H/001	Mechanik hudebních nástrojů-akordeony a foukací harmoniky
			33-54-H/002	Mechanik hudebních nástrojů - klávesové nástroje
			33-54-H/003	Mechanik hudebních nástrojů - strunné nástroje
			33-54-H/004	Mechanik hudebních nástrojů - varhany
	33-56-H/01	Truhlář	33-56-H/001	Truhlář
			33-56-H/002	Truhlář-výroba nábytku
			33-56-H/003	Truhlář-dřevěné konstrukce
	33-59-H/01	Čalouník	33-59-H/001	Čalouník
34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu a fotografie				
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie				
	36-59-H/01	Podlahář	36-59-H/001	Podlahář
	36-64-H/01	Tesař	36-64-H/001	Tesař
	36-67-H/01	Zedník	36-67-H/001	Zedník
			36-67-H/004	Obkladač
			36-67-H/003	Kamnář
			36-63-H/001	Štukatér
	36-69-H/01	Pokrývač	36-69-H/001	Pokrývač
37 Doprava a spoje				
39 Speciální a interdisciplinární obory				
41 Zemědělství a lesnictví				
	41-51-H/01	Zemědělec - farmář	41-51-H/007	Zemědělec, hospodyňka
			41-51-H/011	Farmář
			41-53-H/009	Chovatel a zpracovatel drůbeže
			41-53-H/011	Chovatel laboratorních a kožesinových zvířat

	41-52-H/01	Zahradník	41-52-H/001	Zahradník
	41-55-H/01	Opravař zemědělských strojů	41-55-H/003	Opravař zemědělských strojů
63 Ekonomika a administrativa				
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus				
	65-51-H/01	Kuchař - číšník	65-51-H/002	Kuchař - číšník pro pohostinství
			65-51-H/004	Kuchař - číšník - příprava jídel
			65-51-H/006	Kuchař - číšník - pohostinství
			65-51-H/007	Hostinský
			65-52-H/001	Kuchař
			65-53-H/001	Číšník - servírka
66 Obchod				
	66-51-H/01	Prodavač	66-51-H/002	Prodavač
			66-51-H/003	Prodavač - potravinářské zboží
			66-51-H/004	Prodavač - smíšené zboží
			66-51-H/005	Prodavač - elektrotechnické zboží
			66-51-H/006	Prodavač - drogistické zboží
			66-51-H/007	Prodavač - motorová vozidla
			66-51-H/008	Prodavač - stavebniny a řemeslné potřeby
			66-51-H/009	Prodavač - textil a oděv
			66-51-H/010	Prodavač - obuv a kožená galanterie
			66-51-H/011	Prodavač - domácí potřeby
			66-51-H/012	Prodavač - drobné zboží
			66-51-H/013	Prodavač - hodiny a klenoty
			66-51-H/014	Prodavač - nábytek a bytové zařízení
			66-51-H/015	Prodavač - textil, oděvy a obuv
			66-51-H/016	Prodavač- drobné zboží, klenoty a nábytek
			66-51-H/017	Prodavač - průmyslové zboží
			66-51-H/018	Prodavač - květiny
			66-51-H/020	Prodavač - zbraně a střelivo
			66-51-H/022	Prodavač a výrobce lahůdek
	66-52-H/01	Aranžér	66-52-H/001	Aranžér
69 Osobní a provozní služby				
	69-51-H/01	Kadeřník	69-51-H/001	Kadeřník
74 Tělesná kultura, tělovýchova a sport				
82 Umění a užité umění				
	82-51-H/01	Umělecký zpracovatel kovů	82-51-H/001	Umělecký kovář a zámečnick
			82-51-H/002	Umělecký pasíř
			82-51-H/012	Umělecký rytec
	82-51-H/02	Umělecký truhlář a řezbář	82-51-H/005	Umělecký řezbář
			82-51-H/006	Umělecký truhlář
	82-51-H/03	Zlatník a klenotník	82-51-H/003	Zlatník a klenotník
	82-51-H/04	Umělecký keramik	82-51-H/009	Umělecký keramik

Zdroj: [on-line] <http://zpd.nuov.cz/Obory_kategorie_H.htm/>